

BELGISCHE SENAAAT

ZITTING 2000-2001

15 MEI 2001

Wetsvoorstel betreffende de schadeloosstelling van de slachtoffers van daden van moed

VERSLAG

NAMENS DE COMMISSIE VOOR DE JUSTITIE UITGEBRACHT DOOR DE HEER ISTASSE

De commissie voor de Justitie heeft dit wetsvoorstel besproken tijdens haar vergaderingen van 17 mei, 7 en 29 november, 6 en 13 december 2000, 17 januari, 27 maart en 15 mei 2001.

I. INLEIDENDE UITEENZETTING DOOR DE AUTEUR VAN HET VOORSTEL

Soms valt het voor dat een vrijwillige hulpverlener zelf het slachtoffer wordt van zijn optreden. Het kan

Aan de werkzaamheden van de commissie hebben deelgenomen :

1. Vaste leden: de heer Dubié, voorzitter; de dames De Schampelaere, de T' Serclaes, Kaçar, Leduc, Lindekens, de heren Mahoux, Monfils, mevrouw Nyssens, de heer Ramoudt, de dames Staveaux, Taelman, de heer Vandenberghe, mevrouw Vanlerberghe en de heer Istasse, rapporteur.

2. Plaatsvervangers: mevrouw de Bethune, de heren D'Hooghe, Hordies en Malmendier.

Zie:

Stukken van de Senaat:

2-326 - 1999/2000:

Nr. 1: Wetsvoorstel van de heer Philippe Monfils.

2-326 - 2000/2001:

Nrs. 2 tot 4: Amendementen.

SÉNAT DE BELGIQUE

SESSION DE 2000-2001

15 MAI 2001

Proposition de loi relative à l'indemnisation des victimes d'actes de courage

RAPPORT

FAIT AU NOM DE LA COMMISSION DE LA JUSTICE PAR M. ISTASSE

La commission de la Justice a examiné la présente proposition de loi lors de ses réunions des 17 mai, 7 et 29 novembre, 6 et 13 décembre 2000, 17 janvier, 27 mars et 15 mai 2001.

I. EXPOSÉ INTRODUCTIF DE L'AUTEUR DE LA PROPOSITION

Il arrive parfois que le sauveteur bénévole soit lui-même la victime de l'intervention qu'il a accomplie.

Ont participé aux travaux de la commission :

1. Membres effectifs: M. Dubié, président; Mmes De Schampelaere, de T' Serclaes, Kaçar, Leduc, Lindekens, MM. Mahoux, Monfils, Mme Nyssens, M. Ramoudt, Mmes Staveaux, Taelman, M. Vandenberghe, Mme Vanlerberghe et M. Istasse, rapporteur.

2. Membres suppléants: Mme de Bethune, MM. D'Hooghe, Hordies et Malmendier.

Voir:

Documents du Sénat:

2-326 - 1999/2000:

N° 1: Proposition de loi de M. Philippe Monfils.

2-326 - 2000/2001:

N°s 2 à 4: Amendements.

gebeuren dat een vrijwillige hulpverlener ernstige schade wordt berokkend door zijn daad van moed of dat die daad zelfs zijn overlijden tot gevolg heeft.

Er bestaat geen systeem van schadeloosstelling wanneer een vrijwillige hulpverlener een daad van moed stelt. De ziekenhuiskosten zijn ten laste van de hulpverlener.

Die toestand is abnormaal, zowel vanuit moreel als vanuit juridisch oogpunt.

Dit voorstel strekt dan ook ertoe staatshulp te verlenen aan een vrijwillige hulpverlener en eventueel aan zijn rechthebbenden, wanneer de moedige daad die hij heeft gesteld, hem schade heeft berokkend of zijn overlijden tot gevolg heeft gehad.

Het systeem van schadeloosstelling waarin het voorstel voorziet, is geënt op dat voor de slachtoffers van gewelddaden (wet van 1 augustus 1985). Het toepassingsgebied van het voorstel wordt vastgesteld via een definitie van de begrippen «vrijwillige hulpverlener» en «daaden van moed».

De financiële regeling voor die bepalingen vormt daarbij het probleem.

De financiële gevolgen van het voorstel zijn klein. Het is moeilijk precies vast te stellen hoeveel reddingsdaden er worden gesteld, maar als men ervan uitgaat dat er jaarlijks een dertigtal reddingsdaden zijn, dan mag worden aangenomen dat amper in 10% van die gevallen sprake kan zijn van een schadevergoeding voor de lichamelijke schade of het overlijden (om de vier jaar doet er zich een reddingsdaad met fatale afloop voor). Het gaat geenszins om een statutaire hulpverlener.

De financiële weerslag zou dus beperkt blijven tot enkele miljoenen per jaar.

Er zou moeten worden nagedacht over de oprichting van een fonds dat dergelijke vrijwillige hulpverleners en hun familieleden ter hulp kan komen.

II. STANDPUNT VAN DE MINISTER OVER HET WETSVOORSTEL

De minister kan het oogmerk en het opzet van het wetsvoorstel steunen. Wel zijn er volgende technische bedenkingen:

1) de vrijwillige hulpverlener is het slachtoffer van een opzettelijke gewelddaad

Zonder dat er een nieuwe wet wordt goedgekeurd, kan de commissie nu reeds tussenbeide komen en hulp toekennen. Volgens de wet van 1 augustus 1985 wordt de hulp billijk toegekend, waarbij onder meer met het gedrag van het slachtoffer rekening wordt gehouden. Vast staat dat de commissie blijk kan geven van meer vrijgevigheid voor een slachtoffer dat blijk van grote moed heeft gegeven.

L'acte de courage peut entraîner des dommages graves au sauveteur bénévole, ou même son décès.

Aucun système d'indemnisation n'est prévu pour l'accomplissement d'un acte de courage par un sauveteur bénévole. Les frais d'hospitalisation sont à charge du sauveteur.

Cette situation est anormale, en morale comme en droit.

L'objet de la proposition est donc d'apporter l'aide de l'État au sauveteur bénévole et le cas échéant à ses ayants droit, lorsque l'acte de courage qu'il a accompli a entraîné des dommages pour lui-même ou est cause de son décès.

Le système d'indemnisation prévu par la proposition est calqué sur celui qui est organisé pour les victimes d'actes de violence (loi du 1er août 1985). Le champ d'application de la proposition est établi en définissant les notions de «sauveteur bénévole» et «d'actes de courage».

Le problème se pose à l'égard du financement de ces dispositions.

L'impact financier de la proposition de loi est faible. Il est difficile de déterminer un chiffre précis d'actes de sauvetage, mais si l'on constate qu'une trentaine d'actes de sauvetage sont accomplis chaque année, on peut considérer que 10% de ces cas seulement pourraient entraîner indemnisation pour cause de dommages physiques ou de décès (une issue fatale tous les quatre ans environ). Il ne s'agit nullement d'un bénévole statutaire.

L'impact financier serait donc limité à quelques millions par an.

La création d'un fonds afin d'aider ces sauveteurs bénévoles et leur famille devrait être envisagée.

II. POINT DE VUE DU MINISTRE SUR LA PROPOSITION DE LOI

Le ministre peut adhérer à l'objectif et à l'économie de la proposition de loi. Il formule cependant les observations techniques suivantes:

1) le sauveteur bénévole est victime d'un acte intentionnel de violence

Dès à présent, sans l'intervention d'une nouvelle loi, la commission peut intervenir et accorder une aide. Selon la loi du 1er août 1985, l'aide est accordée en équité en tenant compte notamment du comportement de la victime. Il est certain que la commission peut être plus généreuse pour une victime qui a fait preuve d'un grand courage.

Daarenboven voorziet artikel 42 van de wet van 1 augustus 1985 ook in een speciale schadevergoeding voor particulieren die vrijwillig hulp verlenen aan een slachtoffer van een opzettelijke gewelddaad of van een ontploffing van een oorlogstuig of een bomauto. In dat geval is niet de commissie bevoegd, maar wel de minister van Justitie. Het gaat om een forfaitaire schadevergoeding, die echter maar wordt toegekend als de persoon in kwestie blijvend volledig gehandicapt is of overlijdt.

Het wetsvoorstel vormt een overlapping met de huidige wetgeving. Het is mogelijk artikel 42 te wijzigen in plaats van artikelen 43*bis* en volgende in te voegen.

2) de vrijwillige hulpverlener is niet het slachtoffer van een opzettelijke gewelddaad

Er bestaan vele soorten hulpverleners. Men kan een daad van moed stellen bij een verkeersongeval, een natuurramp, in het kader van een arbeidsovereenkomst, enz. De persoon aan wie men hulp verleent, kan zelf de situatie hebben veroorzaakt. In geval van lichamelijke schade, zal de hulpverlener aanspraak kunnen maken op de tegemoetkoming van degene die de schade heeft veroorzaakt, op voorzieningen inzake sociale zekerheid, privé-verzekeringen, ... Daarenboven kan de volgende vraag worden gesteld: in hoeverre is degene voor wie de daad van moed wordt gesteld, niet verplicht de vrijwillige hulpverlener schadeloos te stellen (*cf.* het begrip «beheer van zaken» — artikelen 1372 en volgende van het Burgerlijk Wetboek — waar iemand in dienst kan worden genomen zonder fout noch overeenkomst)?

Momenteel valt zoiets zeker niet onder de bevoegdheid van de commissie voor hulp aan slachtoffers van opzettelijke gewelddaden. Die commissie is een bijzonder administratief rechtscollege. Ze werd opgericht voor de gevallen waarin sprake is van opzettelijke gewelddaden. Het blijkt moeilijk te zijn om haar bevoegdheid in een andere materie te geven.

Als wordt aangenomen dat de commissie bevoegd is voor gevallen waarin er geen sprake is van opzettelijk geweld, dan kunnen andere slachtoffers ook aanspraak maken op hulp, zoals bijvoorbeeld slachtoffers van verkeersongevallen, medische fouten, enz.

Daarnaast rijst er nog het probleem van de financiële middelen: in tegenstelling tot wat in het wetsvoorstel wordt bepaald, valt het fonds waarvan sprake is in artikel 28 van de wet van 1 augustus 1985 niet onder de begroting van het ministerie van Justitie. Dat fonds wordt gestijfd met de opbrengst van een bijkomende veroordeling bij een strafrechtelijke of correctionele zware straf. Die zware straf kan het gevolg zijn van een overtreding als gevolg van opzettelijk geweld of van een overtreding die uit onvoorzichtigheid werd begaan. Organisaties die opkomen

De plus, l'article 42 de la loi du 1er août 1985 prévoit également une indemnité spéciale pour les particuliers se portant volontairement au secours d'une victime d'un acte intentionnel de violence ou d'une explosion d'engin de guerre ou d'engin piégé. Dans ce cas ce n'est pas la commission qui est compétente, mais le ministre de la Justice. Il s'agit d'une indemnité forfaitaire mais elle n'est accordée que si la personne souffre d'une invalidité totale permanente ou est décédée.

La proposition de loi fait double emploi avec la législation actuelle. Il est possible de modifier l'article 42 plutôt que d'insérer des articles 43*bis* et suivants.

2) le sauveteur bénévole n'est pas victime d'un acte intentionnel de violence

Les cas de sauveteurs sont variés. L'acte de courage peut avoir lieu lors d'un accident de la circulation, d'une catastrophe naturelle, dans le cadre d'un contrat de travail, etc. La personne aidée peut être elle-même responsable de la situation d'aide. En cas de dommage physique, le sauveteur pourra bénéficier de l'intervention du responsable du dommage, des mécanismes de sécurité sociale, des assurances privées ... De plus on peut se poser la question suivante: dans quelle mesure le bénéficiaire de l'acte de courage ne serait-il pas tenu d'indemniser son sauveteur bénévole (*cf.* la notion de gestion d'affaires — articles 1372 et suivants du Code civil — où une personne peut être engagée sans faute ni contrat)?

Pour l'instant, la commission d'aide aux victimes d'actes intentionnels de violence n'est certainement pas compétente. La commission est une juridiction administrative tout à fait particulière. Elle a été créée pour les actes intentionnels de violence. Il semble difficile de la rendre compétente pour une autre matière.

Si on admet que la commission est compétente pour des cas où il n'y a pas de violence intentionnelle, d'autres victimes peuvent réclamer elles aussi le bénéfice d'une aide. On pense par exemple aux victimes d'accidents de circulation, d'erreurs médicales, etc.

Se pose également le problème du financement; contrairement aux termes de la proposition de loi, le fonds de l'article 28 de la loi du 1er août 1985 n'est pas à charge du budget du ministère de la Justice. Il est alimenté par une condamnation accessoire à une peine principale criminelle ou correctionnelle. Cette peine principale peut être la sanction d'une infraction de violence volontaire ou d'une infraction par imprudence. Des organisations de défense des droits de victimes d'accident de la circulation réclament que l'argent récolté lors des infractions par imprudence

voor de rechten van de slachtoffers van verkeersongevallen vragen dat de opbrengst van de overtredingen uit onvoorzichtigheid gaat naar de slachtoffers van verkeersongevallen en niet naar slachtoffers van gewelddaden. Daarover dient men zich te beraden.

Het is dus een erg ingewikkeld probleem. Het omvat meer dan alleen maar de hulp aan slachtoffers van opzettelijke gewelddaden. Men zou kunnen voorzien in een forfaitaire schadevergoeding die zou worden toegekend los van de toepassing van mechanismen inzake sociale zekerheid en privé-verzekeringen, of los van de tussenkomst van degene die voor de schade verantwoordelijk is. Er zou een andere commissie kunnen worden opgericht, men zou één of meer ministeries met dat werk kunnen belasten en subsidies kunnen toekennen aan VZW's belast met de hulp aan vrijwillige hulpverleners. Er dient te worden op gewezen dat de gemeenschappen bevoegd zijn inzake bijstand aan personen.

Conclusie

De situatie van vrijwillige hulpverleners verdient bijzondere aandacht. Dat probleem doet tal van vragen rijzen. Er zou een algemene studie moeten worden gemaakt omtrent de slachtoffers of personen die in aanmerking zouden moeten komen voor hulp. Het doel van die studie zou zijn na te gaan welke categorieën personen bijzondere aandacht verdienen, te bepalen hoe de Staat of de gemeenschappen tussenbeide kunnen komen of voor te stellen dat wordt voorzien in bijzondere mechanismen en dat de grenzen van de hulp worden bepaald.

De minister stelt voor een werkgroep op te richten of minstens een aantal experts te horen in deze zeer specifieke materie, eventueel personen van de commissie voor hulp aan slachtoffers van opzettelijke gewelddaden.

III. BESPREKING

A. Eerste gedachtewisseling — Replieken op het standpunt van de minister

Een lid is van oordeel dat men de zaken nogal ingewikkeld maakt. Tachtig procent van de opmerkingen van de minister valt buiten het toepassingsgebied van het voorliggende wetsvoorstel. Het wetsvoorstel heeft inderdaad geen betrekking op de slachtoffers van opzettelijke gewelddaden.

Het lijkt hem nuttig de voorzitter te horen van het Nationaal Werk van hulpverlening aan de wezen van de slachtoffers van daden van moed (de heer Dirick). Deze persoon kan verduidelijken waarover het in concreto gaat. Het humaan en financieel karakter van deze zaak kan worden toegelicht.

soit versé aux victimes d'accidents de la route et non aux victimes d'actes de violence. Ce point mérite réflexion.

La problématique est donc fort complexe. Elle dépasse l'aide aux victimes d'actes intentionnels de violence. On pourrait prévoir une indemnité forfaitaire qui serait accordée indépendamment de l'intervention des mécanismes de sécurité sociale, des assurances privées, ou du responsable du dommage. On pourrait créer une autre commission, charger un ou plusieurs ministères de ce travail et accorder des subsides à des ASBL chargées d'aider les sauveteurs bénévoles. Il y a lieu de remarquer que les communautés sont compétentes pour l'aide aux personnes.

Conclusion

Le cas des sauveteurs bénévoles méritent une attention toute particulière. Cette problématique appelle de nombreuses questions. Une étude générale sur les cas de victimes ou de personnes qui devraient bénéficier d'une aide devrait être réalisée. L'étude aurait pour finalité de dégager les catégories de personnes qui méritent une attention particulière, de déterminer l'intervention de l'État ou des communautés ou de proposer la mise en place de mécanismes particuliers et de fixer les limites de l'aide.

Le ministre propose de constituer un groupe de travail ou à tout le moins d'entendre un certain nombre d'experts dans cette matière très spécifique, éventuellement des membres de la Commission d'aide aux victimes d'actes de violence intentionnels.

III. DISCUSSION

A. Premier échange de vues — Répliques au point de vue du ministre

Un membre considère que l'on complique les choses. Quatre-vingt pourcent des remarques du ministre n'entrent pas dans le champ d'application de la proposition de loi à l'examen. En effet, la proposition ne concerne pas les victimes d'actes de violence intentionnels.

Il semble utile d'entendre le président de l'Œuvre nationale de parrainage des orphelins de victimes d'actes de courage (M. Dirick). Il peut préciser de quoi il s'agit concrètement. Le caractère humain et financier de cette matière sera dès lors expliqué.

Een lid is van oordeel dat de definitie van een «vrijwillige hulpverlener» nader moet worden uitgewerkt (ten opzichte van het «vrijwilligerswerk»).

Een tweede vraag betreft het onderscheid tussen het fonds ten laste van het ministerie van Justitie en een fonds ten laste van het ministerie van Binnenlandse Zaken. Waarom dit onderscheid?

Waarom moet dat fonds een schadevergoeding uitbetalen als een derde aansprakelijk is (is degene die aansprakelijk is voor opzettelijke brandstichting, ook aansprakelijk voor de brandwonden van het slachtoffer en van degene die heeft geprobeerd te voorkomen dat die persoon brandwonden opliep)? Moet de gemeenschap een persoon schadeloos stellen als de aansprakelijkheid bij een derde ligt?

Welk orgaan bepaalt wat als een daad van moed kan worden beschouwd? Is het verlenen van hulp aan iemand die zich in gevaar bevindt, een daad van moed of gaat het om de naleving van de wetsbepaling die verplicht dat men een persoon in gevaar te hulp snelt?

Spreker besluit dat hij wel akkoord kan gaan met het principe vervat in het voorstel. Men mag een persoon niet verwijten een daad van moed te hebben gesteld.

De indiener van het wetsvoorstel antwoordt, met betrekking tot de definitie, dat men uiteraard niet de «beroepsvrijwilliger» beoogt. Het gaat om de persoon die, zeer uitzonderlijk, een daad van moed stelt. De definitie moet worden onderzocht.

Waarom het onderscheid tussen het fonds binnen het ministerie van Justitie en het fonds binnen het ministerie van Binnenlandse Zaken?

Bij het ministerie van Justitie bestaat er een speciaal fonds dat wordt gestijfd met onder meer de opbrengst van de boetes. Op de hulp van dat fonds kan een beroep worden gedaan, als de schuldige de schade niet kan vergoeden (artikel 31) (voorbeeld: schuldige zonder financiële middelen). In dat geval is er duidelijk sprake van een fout die door een derde is begaan.

De middelen voor het fonds bij het ministerie van Binnenlandse Zaken zullen daarentegen worden ingeschreven op de begroting van het ministerie van Binnenlandse Zaken. Dat fonds zal tegemoet komen komen als er geen sprake is van aansprakelijkheid van derden.

De Commissie voor de hulp aan slachtoffers bij daden van moed zal bepalen of het slachtoffer voldoet aan de voorwaarden voor schadevergoeding en bepaalt het bedrag van de vergoeding (zie Commissie voor de hulp aan de slachtoffers van gewelddaden).

Mutatis mutandis zal de Koning de bepalingen toepassen inzake de opzettelijke gewelddaden. Het is niet nodig een aparte juridische structuur in het leven te roepen.

Un membre est d'avis que la définition du «sauveteur bénévole» devrait être précisée (par rapport au «bénévolat»).

Une deuxième question concerne la distinction entre le fonds à charge du ministère de la Justice et un fonds à charge du ministère de l'Intérieur. Pourquoi cette distinction?

Pourquoi ce fonds doit-il indemniser si un tiers est responsable (le responsable de l'incendie volontaire est-il également responsable des brûlures de la victime et de celui qui a tenté d'empêcher ces brûlures)? La collectivité doit-elle indemniser une personne, alors que la responsabilité d'un tiers est engagée?

Quelle est l'instance qui détermine un acte de courage? Le fait de porter assistance à une personne en danger représente-t-il un acte de courage ou le respect de la disposition légale qui oblige de porter assistance à une personne en danger?

L'intervenant conclut en déclarant qu'il peut marquer son accord sur le principe de la proposition. On ne peut pas reprocher à quelqu'un d'avoir posé un acte de courage.

L'auteur de la proposition de loi répond, en ce qui concerne la définition, que ce n'est évidemment pas le «volontaire professionnel» qui est ici visé mais bien une personne qui, très exceptionnellement, accomplit un acte de courage. Il faut se pencher sur la définition.

Pourquoi une distinction entre le fonds existant au sein du ministère de la Justice et celui au sein du ministère de l'Intérieur?

Il existe un fonds spécial au sein du ministère de la Justice, alimenté par les condamnations entre autres. L'aide de ce fonds peut être demandée si le délinquant ne peut réparer le préjudice (article 31) (exemple: délinquant sans ressources). Dans ce cas, il y a manifestement faute d'un tiers.

Le fonds du ministère de l'Intérieur sera par contre alimenté par le budget du ministère de l'Intérieur. Il interviendra s'il n'y a pas de responsabilité d'un tiers.

La Commission pour l'aide aux victimes d'actes de courage déterminera si la victime rentre dans les conditions pour être remboursée et fixe le montant du remboursement (voir Commission pour l'aide aux victimes d'actes de violence).

Le Roi appliquera *mutatis mutandis* les dispositions en ce qui concerne les actes intentionnels de violence. Il n'est pas nécessaire de chercher une structure législative séparée.

Een lid vraagt of het voorstel van toepassing is als hulp wordt verleend in geval van een zelfmoordpoging.

De auteur van het voorstel geeft een bevestigend antwoord, met dien verstande dat er geen sprake mag zijn van een fout.

Een lid van de commissie wenst dat verslag wordt uitgebracht over de werking van de bestaande administratieve commissie. Er mag niet worden vergeten dat die commissie een discretionaire beoordelingsbevoegdheid heeft.

Wat is er bepaald op het vlak van de termijnen? Is de duur van de procedure redelijk? Hoe staat het met het onderzoek van de dossiers? Hoe is de commissie samengesteld?

Een andere vraag heeft betrekking op het onderscheid tussen Belgen en buitenlanders en tussen het stellen van een daad in België en in het buitenland.

Heeft het zin dat onderscheid te maken? Gaat het niet om een discriminatie die in de wet zit ingebakken?

Gaat men niet te ver als men ook rekening houdt met daden die in het buitenland worden gesteld?

Een lid gaat akkoord met de doelstelling van het wetsvoorstel. Het lijkt haar een goed idee na te gaan hoe de Commissie voor de hulp aan slachtoffers van geweldsdaden momenteel werkt.

Wat betreft de definitie vraagt spreekster zich af of de woorden «iemand die in levensgevaar verkeert te helpen» niet al te beperkend zijn. Volstaat het gewoon gevaar niet?

Een tweede opmerking betreft het gemaakte onderscheid op het vlak van nationaliteit. Wat ten aanzien van asielzoekers?

Een lid meent dat er inderdaad een juridisch-technisch probleem rijst bij de samenloop van de toepassing van voorliggend wetsvoorstel en de werking van de gemeenrechtelijke regels van aansprakelijkheid.

Er zijn twee mogelijke hypothesen: ofwel begaat de hulpverlener een fout, ofwel is dit niet het geval. Indien iemand die niet kan zwemmen in het water springt om hulp te bieden, begaat hij ongetwijfeld een onaanvaardbare lichtzinnigheid. Als de redder een fout begaat, wat is dan het gevolg op het vlak van de aansprakelijkheid? Is de daad van moed volledig neutraal? *Quid* indien de daad van moed een daad van overmoed is?

In de tweede hypothese begaat de redder geen fout. Hierbij zijn verschillende onderverdelingen mogelijk.

Un membre demande si la proposition s'applique dans le cas d'un secours apporté lors d'une tentative de suicide.

L'auteur de la proposition répond de façon affirmative, à condition qu'il n'y ait pas de faute retenue.

Une commissaire souhaiterait avoir un rapport sur le fonctionnement de la commission administrative actuelle. Il ne faut pas perdre de vue que cette commission a un pouvoir d'appréciation discrétionnaire.

Qu'en est-il des délais? La durée de la procédure, est-elle raisonnable? Qu'en est-il de l'instruction des dossiers? Comment se présente la composition de la commission?

Une autre question porte sur la distinction entre Belges et étrangers et entre l'accompagnement d'un acte en Belgique ou à l'étranger.

Cette distinction est-elle opportune? Ne s'agit-il pas d'une discrimination instaurée dans la loi?

Ne va-t-on pas trop loin en autorisant les actes commis à l'étranger?

Une membre approuve les objectifs de la proposition de loi. Il lui semble que vérifier comment travaille actuellement la Commission d'aide aux victimes d'actes de violence intentionnels n'est pas une mauvaise idée.

En ce qui concerne la définition, l'intervenante se demande si les mots «une personne en situation de danger de mort» ne sont pas trop limitatifs. Ne suffirait-il pas de dire simplement «en danger»?

Une deuxième remarque concerne la distinction faite au niveau de la nationalité. Qu'en est-il des demandeurs d'asile?

Un membre considère en effet qu'il y a un problème juridique et technique en raison du concours de l'application de la proposition de loi à l'examen et du fonctionnement des règles de droit commun en matière de responsabilité.

Deux hypothèses sont possibles: ou bien le sauveteur commet une faute, ou bien il n'en commet pas. Quelqu'un qui ne sait pas nager et qui saute à l'eau pour secourir une personne en difficulté commet incontestablement un acte d'une légèreté inadmissible. Si le sauveteur commet une faute, quelle en est la conséquence au niveau de la responsabilité? L'acte de courage est-il totalement neutre? Qu'en est-il si l'acte de courage est un acte téméraire?

Dans la deuxième hypothèse, le sauveteur ne commet pas de faute. À cet égard, plusieurs éventualités peuvent se présenter.

In een eerste geval begaan noch de redder noch het slachtoffer een fout. Dit valt ongetwijfeld onder de wettelijke regeling.

In een tweede geval begaat het slachtoffer een fout. Kan de redder tegen het slachtoffer een vordering in aansprakelijkheid instellen voor de vergoeding van zijn schade?

In een derde hypothese begaan noch de redder noch het slachtoffer een fout, maar begaat een derde een fout. Heeft de redder voor de vergoeding van zijn schade een vordering tegen deze derde?

Indien men de tussenkomst van het fonds in deze hypothese mogelijk acht, zou men uitdrukkelijk moeten stellen dat de redder zijn vordering niet kan cumuleren met een vordering krachtens artikel 1382 van het Burgerlijk Wetboek. Bovendien zou de minister van Justitie in dat geval een regresvordering moeten kunnen uitoefenen tegen de aansprakelijke derde.

Wat met de redder die tussenbeide komt in een verkeersongeval? Is artikel 29*bis* (objectieve aansprakelijkheid tegenover de zwakke weggebruiker) van de wet op de motorrijtuigenverzekering dan toepasselijk? Is slachtoffer in de zin van artikel 29*bis* van de WAM-wet, iedereen die betrokken is bij het auto-ongeval? Het begrip «betrokken zijn bij het auto-ongeval» is breder dan het causaal verband.

Spreker meent uiteraard dat een daad van moed noodzakelijkerwijze moet worden vergoed. Uiteraard is definiëring noodzakelijk en moet men duidelijk de gevallen onderzoeken waarbij een vergoeding reeds is toegekend.

Indien het fonds betaalt, zou de indeplaatsstelling van het fonds moeten worden overwogen.

Een lid verduidelijkt dat de samenstelling van de commissie werd bepaald bij koninklijk besluit. Er zijn twee kamers, die elk samengesteld zijn uit drie leden. Een magistraat zit voor, de andere leden zijn een advocaat en een ambtenaar. De procedure is duidelijk vastgesteld bij koninklijk besluit.

Het onderscheid met betrekking tot de nationaliteit werd overgenomen uit de wet van 1 augustus 1985, gewijzigd door de wet van 17 februari 1997. Het wetsvoorstel wil tevens tegemoetkomen aan de situatie waarbij een Belg een daad van moed stelt in het buitenland.

Spreker begrijpt dat deze bepaling voor sommigen te ver gaat en dat er een bewijsprobleem kan zijn.

Tussenkomst bij levensgevaar of bij ernstig gevaar is een optie die moet worden genomen. Hierover kan worden gediscussieerd.

Wat betreft de subrogatie, verwijst spreker naar de reeds bestaande wetgeving. De wet op schadevergoe-

Dans un premier cas, ni le sauveteur, ni la victime ne commettent une faute. Ce cas tombe incontestablement sous le régime légal.

Dans un deuxième cas, la victime commet une faute. Le sauveteur peut-il entamer une action en responsabilité contre la victime pour être indemnisé du dommage subi?

Dans une troisième hypothèse, ni le sauveteur ni la victime ne commettent une faute mais un tiers en commet une. Le sauveteur a-t-il un recours contre ce tiers pour l'indemnisation du dommage subi?

Si l'on estime que l'intervention du fonds est dans cette hypothèse possible, il faudrait préciser clairement que le sauveteur ne peut cumuler son recours avec un recours fait en vertu de l'article 1382 du Code civil. En outre, le ministre de la Justice devrait pouvoir dans ce cas exercer une action récursoire contre le tiers responsable.

Qu'en est-il du sauveteur qui intervient dans un accident de la circulation? L'article 29*bis* (responsabilité objective à l'égard des usagers de la route les plus faibles de la loi sur l'assurance automobile) est-il applicable à ce cas? Toute personne impliquée dans un accident de la route est-elle victime au sens de l'article 29*bis* de la loi sur la RC auto? La notion «être impliquée dans un accident de la route» est plus large que le simple lien causal.

L'intervenant estime évidemment qu'un acte de courage doit nécessairement être indemnisé. Il va de soi qu'il faut en donner une définition et qu'il faut examiner de près les cas où il y a déjà eu indemnisation.

Si le fonds paie, il faudrait envisager la subrogation du fonds.

Un membre précise que la composition de la commission a été fixée par arrêté royal. Elle comprend deux chambres de trois membres chacune, présidées par un magistrat, les autres membres étant un avocat et un fonctionnaire. La procédure est clairement fixée par arrêté royal.

La distinction au niveau de la nationalité a été reprise de la loi du 1er août 1985, modifiée par la loi du 17 février 1997. La proposition de loi veut également répondre à la situation où un Belge accomplit un acte de courage à l'étranger.

L'intervenant comprend que cette disposition va trop loin pour certains et qu'il peut y avoir un problème de preuve.

Une intervention en cas de danger de mort ou de danger grave est une option à prendre, ce qui peut donner lieu à discussion.

En ce qui concerne la subrogation, l'intervenant se réfère à la législation existante. La loi sur l'indemnisa-

ding bij slachtoffers van opzettelijke gewelddaden vermeldt dat de Staat in de plaats wordt gesteld van de begunstigde tegen de aansprakelijke derde. De commissie kan ook rekening houden met de financiële toestand van het slachtoffer.

De commissie moet rekening houden met alle omstandigheden en enkel de werkelijke slachtoffers van een daad van moed vergoeden.

Een lid meent dat het onderscheid tussen Belg en niet-Belg dient te worden opgeheven voor daden die in België zijn verricht.

Het feit dat ook de in het buitenland gestelde daden van moed kunnen worden vergoed, kan verregaande gevolgen hebben.

Tevens wenst spreker te weten hoeveel geld er in het fonds zit.

Een lid heeft de indruk dat de commissie zich kan scharen achter de doelstelling van het voorstel. De samenleving moet waardering hebben voor personen die hun eigen leven in gevaar brengen om een ander te redden. Schiet het wetsvoorstel zijn doel echter niet voorbij?

De redder kan worden betrokken bij een langdurige gerechtelijke procedure over de vraag wie uiteindelijk verantwoordelijk is. De daad moet worden vergoed, en de hulpverlener moet de afhandeling van een langgerekte procedure niet afwachten.

Een lid verwijst naar artikel 36: «*La commission statue en équité.*» De wet volstaat. Uiteraard rijst de vraag naar de werking van de commissie. Zij heeft echter de wettelijke mogelijkheid voorschotten te verlenen. De commissie beslist hoorzittingen te organiseren.

B. Hoorzittingen:

— de heer Jean-Claude Dirick en mevrouw Orban, respectievelijk voorzitter en secretaresse van het Nationaal Werk van hulpverlening aan de wezen van de slachtoffers van moed en zelfopoffering;

— de heer Philippe Verhoeve, adjunct-adviseur bij de Commissie voor hulp aan de slachtoffers van opzettelijke gewelddaden;

— de heer Olivier Crabbe, adjunct-adviseur bij de Steundienst slachtofferzorg;

— de heer Pierre Lecour, penningmeester van het Koninklijk Nationaal Verbond der maatschappijen van gedecoreerden voor daden van moed;

— de heer Alphonse de Decker, bestuurder van de Koninklijke Maatschappij «de redders van Antwerpen».

tion de victimes d'actes de violence intentionnels prévoit que l'État est subrogé dans les droits du bénéficiaire contre le tiers responsable. La commission peut aussi tenir compte de la situation financière de la victime.

La commission doit tenir compte de toutes les circonstances et n'indemniser que les victimes effectives d'un acte de courage.

Un membre considère que la distinction entre Belges et non-Belges pour des actes accomplis en Belgique doit être supprimée.

Le fait que des actes de courage accomplis à l'étranger puissent également être indemnisés pourrait avoir des conséquences insoupçonnées.

L'intervenant aimerait aussi savoir quels sont les moyens du fonds.

Il semble à un membre que la commission peut se ranger à l'objectif de la proposition. La collectivité doit avoir de l'estime pour les personnes qui mettent leur propre vie en danger pour en sauver une autre. Toutefois, la proposition ne manque-t-elle pas son but?

Le sauveteur peut être mêlé à une procédure judiciaire de longue durée à propos de la question de savoir qui est finalement responsable. L'acte doit être indemnisé et le sauveteur ne doit pas attendre la fin d'une procédure tirée en longueur.

Un membre se réfère à l'article 36: «*La commission statue en équité.*» La loi suffit. Évidemment se pose la question de savoir comment fonctionne la commission. Elle a la possibilité, prévue par la loi, d'accorder des avances. La commission décide d'organiser des auditions.

B. Auditions:

— de M. Jean-Claude Dirick et Mme Orban, respectivement président et secrétaire de l'Œuvre nationale de parrainage des orphelins de victimes d'actes de courage et de dévouement;

— de M. Philippe Verhoeve, conseiller adjoint à la Commission d'aide aux victimes d'actes de violence intentionnels;

— de M. Olivier Crabbe, conseiller adjoint au Service d'encadrement de l'assistance aux victimes;

— de M. Pierre Lecour, trésorier de l'Union royale nationale des associations de décorés pour actes de courage;

— de M. Alphonse de Decker, administrateur de la Société royale «*de redders van Antwerpen*».

1. Uiteenzetting van de heer Dirick, voorzitter van het Nationaal Werk van hulpverlening aan de wezen van de slachtoffers van moed en zelfopoffering

In België zijn er meerdere verenigingen van redders werkzaam. Spreker geeft enkele voorbeelden, zoals :

- *la Fédération nationale des sociétés de sauveteurs*;
- de « redders van Antwerpen et Merksem »;
- de « redders van Gent »;
- *les sauveteurs et ambulanciers du Tournaisis*;
- *l'Œuvre nationale de parrainage des orphelins de victimes d'actes de courage*.

Spreker is zelf voorzitter van het Nationaal Werk van hulpverlening aan de wezen van de slachtoffers van daden van moed en zelfopoffering. Deze vereniging is werkzaam op het volledige Belgisch grondgebied. De genoemde verenigingen zijn sinds geruime tijd werkzaam en tellen enkele honderden leden.

Het nationaal werk werd opgericht in 1962 bij de invoering van de artikelen betreffende « het niet verschaffen van hulp aan personen in nood » in het Strafwetboek. De vraag rees naar de schadeloosstelling van de personen die hun leven op het spel zetten om een andere persoon te redden. De benaming van het nationaal werk toont duidelijk aan welke de bedoeling was van de vereniging, namelijk het ten laste nemen van de wezen van de slachtoffers van daden van moed.

Die organisatie heeft zich vooral toegelegd op de burgerlijke erkenning, sedert 1972, van bepaalde daden die jonge hulpverleners hebben gesteld, meer bepaald studenten (toekenning van studiebeurzen).

De wet van 1 augustus 1985 zorgt voor een bewustwording van de slachtofferrol van bepaalde personen in duidelijk omschreven gevallen, meer bepaald gevallen waarin opzettelijke gewelddaden worden gepleegd die in strijd zijn met het strafrecht. In die erg goed uitgewerkte tekst is sprake van een bijzondere hulp aan vrijwillige hulpverleners in speciale gevallen, meer bepaald gevallen waarin sprake is van geweld bij overtredingen van de strafwet. Waarom heeft men geen regeling uitgewerkt voor alle andere vrijwillige hulpverleners die hun daad stellen in toevallige en buitengewone omstandigheden ?

De organisatie is gedurende ettelijke jaren opgetreden als voogd voor een dertigtal wezen van ouders die het leven lieten bij daden van moed. De echtgenoten, vooral weduwen, hebben het met familieleden ten laste moeten roeien met betrekkelijk lage overlevingspensioenen.

Met het statuut van vrijwillige hulpverlener wil men bereiken dat dergelijke personen door de staat

1. Exposé de M. Dirick, président de l'Œuvre nationale de parrainage des orphelins de victimes d'actes de courage et de dévouement

Il existe en Belgique plusieurs associations de sauveteurs. L'orateur en donne quelques exemples :

- la Fédération nationale des sociétés de sauveteurs;
- les « redders van Antwerpen et Merksem »;
- les « redders van Gent »;
- les sauveteurs et ambulanciers du Tournaisis;
- l'Œuvre nationale de parrainage des orphelins de victimes d'actes de courage.

L'orateur est lui-même président de l'Œuvre nationale de parrainage des orphelins de victimes d'actes de courage et de dévouement. Cette association exerce ses activités sur l'ensemble du territoire belge. Les associations précitées existent depuis longtemps déjà et comptent chacune plusieurs centaines de membres.

L'œuvre nationale a été fondée en 1962, lors de l'insertion dans le Code pénal des articles relatifs à la « non-assistance à personne en danger ». La question s'est posée de l'indemnisation de personnes qui mettent leur vie en jeu pour sauver une autre personne. La dénomination de l'œuvre nationale indique clairement quel est son objectif, à savoir la prise en charge des orphelins de victimes d'actes de courage.

L'organisation s'est spécialisée davantage dans la reconnaissance civique, à partir de 1972, de certains actes accomplis par des jeunes sauveteurs, notamment les étudiants (remise de bourses d'études).

La loi du 1er août 1985 fait prendre conscience de la victimisation de certaines personnes dans des cas précis, notamment les cas d'actes intentionnels de violence pénale. Ce texte très élaboré mentionne une aide particulière à des sauveteurs bénévoles dans un cadre exclusif, notamment le cadre des violences pénales. Pourquoi ne pas avoir réglé le cas de tous les autres sauveteurs bénévoles qui interviennent dans des circonstances accidentelles et exceptionnelles ?

L'organisation a parrainé de nombreuses années une trentaine d'orphelins de personnes décédées en cours d'actes de courage. Les conjoints, essentiellement les veuves, ont vécu avec famille à charge avec des pensions de survie relativement modestes.

L'intention du statut du sauveteur bénévole est d'arriver à ce que ces personnes soient prises en charge

ten laste worden genomen in een poging om hun moeilijke levensomstandigheden te verbeteren. Het fonds van 1985 voorziet reeds in tal van ingrijpende maatregelen voor slachtoffers, meer bepaald voor de rechtstreekse slachtoffers (de hulpverleners) en de onrechtstreekse slachtoffers (de getroffen familie) van gewelddaden in strijd met het strafrecht. Een daad van moed wordt door de gehele bevolking erkend. In sommige gevallen overlijdt de hulpverlener en soms loopt hij verwondingen op. Elk jaar zijn er een dertig tot veertig van die daden. In de meeste gevallen loopt het goed af.

In andere gevallen is de redder gewond en heeft hij niet de nodige financiële middelen om zich te laten verzorgen.

De commissie heeft de jongste jaren meer dan een miljoen frank overhandigd. De financiële impact is dus gering.

Het gaat om een belangrijke bijdrage in de erkenning door het Rijk van burgers die hun leven op het spel hebben gezet en in sommige gevallen zijn overleden.

Enkele supplementaire miljoenen zouden welkom zijn om de gewonde redders tevreden te stellen.

Een daad van moed kan nooit worden voorspeld. Met een tamelijk beperkt aantal financiële middelen zou men voor de enkele ernstige gevallen die zich jaarlijks in België voordoen, gemakkelijk een bevestiging kunnen geven van de erkentelijkheid van de Staat, die reeds in de vorm van een medaille wordt uitgedrukt.

Een lid vraagt of het voorliggende wetsvoorstel tegemoetkomt aan de bekommernissen van de spreker.

De heer Dirick antwoordt bevestigend.

2. Uiteenzetting van de heer Verhoeve, adjunct-adviseur bij de Commissie voor hulp aan de slachtoffers van opzettelijke gewelddaden

Spreker verontschuldigt de voorzitter, mevrouw Delesie. Sinds 1983 staat hij aan het hoofd van het secretariaat van de commissie. De uiteenzetting van de heer Dirick kan ook worden teruggevonden in de verhalen van de slachtoffers van opzettelijke gewelddaden. Een aantal slachtoffers moet worden afgewezen. Ook in de wet van 1985 wordt niet in een oplossing voorzien voor alle mogelijke slachtoffers van opzettelijke gewelddaden.

De commissie voor hulp aan slachtoffers vindt het voorstel zeer welkom. Er moet aandacht worden besteed aan de slachtoffers van daden van moed. Zij heeft echter wel een belangrijke bedenking, namelijk de vraag of deze bevoegdheid moet worden toegekend aan deze commissie of aan iemand anders. Wie

par l'État pour tenter de remédier à la précarité de leur situation. Le fonds de 1985 prévoit déjà toute une série de mesures importantes en matière de victimisation, notamment en ce qui concerne les victimes directes (les sauveteurs) et les victimes indirectes (la famille touchée) de violences pénales. L'acte de courage est reconnu par toute la population. Il y a des cas où le sauveteur décède et des cas où le sauveteur est blessé. Une trentaine à quarantaine d'acte de courage sont connus chaque année. La plupart de ces cas se terminent bien.

Dans d'autres cas, le sauveteur est blessé et il n'a pas les moyens financiers nécessaires pour se faire soigner.

L'association a dépassé au cours des dernières années la remise d'un million de francs belges. L'impact financier est donc minime.

Il s'agit d'un apport important dans la reconnaissance de l'État vis-à-vis de ses citoyens qui ont risqué leur vie et qui parfois sont morts.

Quelques millions supplémentaires seraient les bienvenus pour donner satisfaction aux sauveteurs blessés.

Un acte de courage est toujours imprévisible. Un budget relativement réduit, pour les quelques cas sérieux qui se produisent chaque année en Belgique, arriverait facilement à confirmer une reconnaissance de l'État qui existe déjà par le biais d'une médaille.

Un membre demande si la proposition de loi à l'examen rencontre les préoccupations de l'orateur.

M. Dirick répond par l'affirmative.

2. Exposé de M. Verhoeve, conseiller adjoint à la Commission d'aide aux victimes d'actes de violence intentionnels

L'orateur excuse la présidente, Mme Delesie. Depuis 1983, il assume la responsabilité du secrétariat de la commission. L'exposé de M. Dirick se retrouve dans les récits des victimes d'actes de violence intentionnels. Un certain nombre de victimes doivent être éconduites. La loi de 1985 ne prévoit pas de solution non plus pour toutes les victimes possibles d'actes de violence intentionnels.

La Commission d'aide aux victimes estime que la proposition est bienvenue. Il faut prêter attention aux victimes d'acte de courage. Mais une question importante se pose toutefois: cette compétence doit-elle être attribuée à cette commission ou à quelqu'un d'autre? Qui va répartir les fonds? La commission n'est pas

gaat het geld verdelen? De commissie is er niet van overtuigd dat zij bevoegd zou zijn. De benaming van de commissie «hulp aan slachtoffers van opzettelijke gewelddaden» is misleidend. Hoe gaan de slachtoffers van daden van moed weten dat zij zich tot deze commissie moeten wenden?

In de wet van 1985 zijn er twee belangrijke afdelingen. Afdeling II (artikel 28 en volgende) en afdeling III met betrekking tot de bijzondere vergoeding. Deze bepaalt dat de vergoeding eveneens kan worden toegekend aan een persoon die in een toestand van blijvende algehele invaliditeit verkeert als gevolg van vrijwillige hulpverlening aan een slachtoffer van een opzettelijke gewelddaad. Deze afdeling III voorziet reeds in de mogelijkheid om aan een hulpverlener een bijzondere vergoeding toe te komen. Deze vergoeding bedraagt 750 000 frank (geïndexeerd) en is dus reeds hoger dan wat de commissie kan toekennen. Deze vergoeding wordt toegekend door de minister van Justitie en niet door de commissie.

Spreker merkt wel op dat voor de toepassing van afdeling III wordt vereist dat het slachtoffer of de vrijwillige hulpverlener overleden is of een blijvende algehele invaliditeit kent. In deze afdeling III vallen dus nog een aantal mensen uit de boot. Met een beperkte invaliditeit komt men niet in aanmerking voor dit regime, maar komt men wel in aanmerking voor afdeling II. Eigenlijk zijn er zeer weinig dossiers ingediend met betrekking tot daden van moed. Daden van moed komen weinig voor, maar zijn meestal zeer tragisch.

Spreker wenst nog een aantal bedenkingen te uiten over de artikelen zelf, incoherenties tussen de wet van 1985 en het voorstel van de heer Monfils.

a) Opmerkingen met betrekking tot het voorstel

Artikel 43ter

Eerste lid: aan de Staat vragen «via het fonds» ...

Wie betaalt uiteindelijk deze vergoeding: het fonds (dit wil zeggen de daders van bepaalde misdrijven) of de minister van Justitie/Binnenlandse Zaken?

Wordt hier «via het fonds» de commissie of het fonds bedoeld? Men zou kunnen denken dat hiermee de commissie bedoeld wordt, want in artikel 43^{quater} is er sprake van enerzijds toekenning door het fonds en anderzijds de begroting van het ministerie van Justitie of Binnenlandse Zaken. Dit wil zeggen een gelijkaardig financieringsmechanisme als hetgeen gehanteerd wordt voor de bijzondere vergoeding van afdeling III.

convaincue qu'elle serait compétente. La dénomination de la commission «d'aide aux victimes d'actes de violence intentionnels» est trompeuse. Comment les victimes d'actes de courage sauront-elles qu'elles doivent s'adresser à elle?

La loi de 1985 comporte 2 sections importantes. La section II (articles 28 et suivants) et la section III relative à l'indemnité spéciale. Celle-ci prévoit que l'indemnisation peut également être attribuée à une personne qui se trouve dans un état d'invalidité permanente totale à la suite de l'aide apportée bénévolement à une victime d'un acte de violence intentionnel. Cette section III prévoit déjà la possibilité d'accorder une indemnité spéciale au sauveteur. Cette indemnité s'élève à 750 000 francs (indexés) et est donc déjà plus élevée que ce que la commission peut accorder. Cette indemnité est attribuée par le ministre de la Justice et non par la commission.

L'orateur fait remarquer qu'en ce qui concerne l'application de la section III, il est requis que le sauveteur bénévole soit décédé ou souffre d'une invalidité permanente totale. Un certain nombre de personnes n'entrent donc pas en ligne de compte pour bénéficier des dispositions de cette section III. Une invalidité limitée n'est pas prévue mais entre bien en ligne de compte pour l'application des dispositions de la section II. En fait, très peu de dossiers sont introduits à propos d'actes de courage. Les actes de courage sont peu fréquents et sont généralement très tragiques.

L'orateur souhaite encore émettre quelques observations à propos des articles eux-mêmes et des incohérences entre la loi de 1985 et la proposition de M. Monfils.

a) Observations relatives à la proposition

Article 43ter

Alinéa premier: demander une aide à l'État par l'intermédiaire du fonds

Qui paie en fin de compte cette indemnité: le fonds (c'est-à-dire les auteurs de certains délits) ou le ministre de la Justice/de l'Intérieur?

Les mots «par l'intermédiaire du Fonds» visent-ils la commission ou le fonds? On pourrait penser qu'ils visent la commission car l'article 43^{quater} parle d'une part, d'une aide accordée par le fonds et, d'autre part, du budget du ministère de la Justice, soit un mécanisme de financement similaire à celui utilisé pour l'indemnité spéciale prévue à la section III.

«... legt de kosten ten laste van het ministerie van Justitie, via het fonds bepaald in artikel 28 van de wet»:

Betekent dit:

— een krediet op het budget Justitie, gefinancierd via het fonds (zoals afdeling II);

of

— toe te kennen door de commissie en te betalen door het ministerie (zoals afdeling III): de volgende zin «in dit geval ...» duidt veeleer op deze oplossing.

«in dit geval wordt de noodzakelijke schadevergoeding uitgetrokken op de begroting van het ministerie van Binnenlandse Zaken en gestort aan het in artikel 28 bedoelde fonds»: dit lijkt mij een vrij ingewikkelde betalingsregeling.

Tweede lid:

Er wordt verwezen naar artikel 31, § 2: dit artikel vereist een opzettelijke gewelddaad, en onrechtstreeks naar artikel 30, § 1, dat een vonnis of burgerlijke partijstelling vereist: dit zal niet altijd voorhanden zijn. Zie de opmerkingen onder *b*).

Derde lid: geldt ook in het buitenland (afdeling II en afdeling III gelden daar niet)

Dit zorgt voor discriminatie tussen daders van moed onderling: indien de feiten een opzettelijke gewelddaad uitmaken wordt de plaats van de daad beperkt tot België (artikel 31, § 1, of artikel 42, § 4, *juncto* artikel 42, § 6). In alle andere gevallen (waarin in dit wetsvoorstel wordt voorzien) mag de daad ook in het buitenland gepleegd zijn.

Artikel 43^{quater}

Eerste lid:

Een dubbel gebruik met afdeling II is mogelijk.

— Kan iemand de twee hulpen aanvragen? Afdeling II, voorziet in artikel 31, § 1, 1, het subsidiariteitsbeginsel, waardoor dubbel gebruik in deze richting uitgesloten lijkt.

— Welk systeem heeft voorrang: afdeling II of afdeling IIIbis: deze vraag wordt relevant indien de betaling niet door het fonds moet gebeuren maar door de minister van Justitie.

Artikel 43^{quinqüies}

«rechthebbende»: wat betekent dit?

Artikel 43ter hanteert dezelfde begrippen als afdeling II: betekent het gebruik van deze term

— een inkrimping: alleen erfgenamen in de strikte zin, of

«... met les frais à charge du ministère de la Justice, via le fonds prévu à l'article 28 de la loi»:

Cela signifie-t-il:

— un crédit inscrit au budget de la Justice, financé par le fonds (comme à la section II);

ou

— à accorder par la commission et à payer par le ministère (comme à la section III): la phrase suivante «dans ce cas ...» fait pencher la balance en faveur de cette solution.

«dans ce cas, les indemnités nécessaires sont prévues dans le budget du ministère de l'Intérieur et versées au fonds visé à l'article 28»; cela paraît un régime de paiement assez compliqué.

Alinéa deux: l'aide peut être demandée par ...

Il est fait référence à l'article 31, § 2: cet article requiert un acte de violence intentionnel, et indirectement à l'article 30, § 1er, qui requiert un jugement ou une constitution de partie civile: tel ne sera pas toujours le cas. Voir les observations sous *b*).

Alinéa trois: ou à l'étranger (ne s'applique pas aux sections II et III)

Ce point instaure une discrimination entre les auteurs d'actes de courage: si les faits constituent un acte de violence intentionnel, le lieu de l'acte se limite à la Belgique (article 31, § 1er, ou article 42, § 4, combiné à l'article 42, § 6). Dans tous les autres cas (qui sont prévus par la présente proposition de loi) l'acte peut également avoir été commis à l'étranger.

Article 43^{quater}

Alinéa premier:

Risque de double emploi avec la section II.

— Une personne peut-elle demander deux aides? La section II prévoit le principe de subsidiarité à l'article 31, § 1er, 1, de telle sorte qu'un double emploi paraît exclu dans ce sens.

— Quel est le système qui prime: la section II ou la section IIIbis: cette question devient pertinente si le paiement ne doit pas être effectué par le fonds mais s'il doit l'être par le ministre de la Justice.

Article 43^{quinqüies}

«ayant droit»: que signifie cette expression?

L'article 43ter utilise les mêmes notions que la section II: l'utilisation de cette expression signifie-t-elle:

— une réduction: seulement les héritiers au sens strict, ou

— een verruiming: overerving van dit recht, wanneer betrokkene niet overlijdt ten gevolge van de daad van moed?

Een oplossing zou kunnen zijn:

De vrijwillige hulpverlener of de door artikel 31, § 2, bedoelde personen ... Merk op dat *in casu* nog een oplossing moet worden gevonden voor het probleem dat onder artikel 43ter, tweede lid, aangehaald werd.

Verwijziging naar artikel 36: zie *infra*.

Artikel 43sexies

Verwijzing naar artikel 45, tweede lid

Wordt hier verwezen naar artikel 43quater, tweede lid.

Binnen de drie jaar na de feite: dat wil zeggen dat voor de rest de termijn van afdeling II geldt (binnen drie jaar na een vonnis).

Uitspraak binnen het jaar: alleen in dit geval.

Artikel 43septies

Dat wil zeggen dat het subsidiariteitsbeginsel geldt.

De wetgever geeft aan de Koning de bevoegdheid om de wet aan te passen.

In afdeling II is in deze mogelijkheid enkel voorzien voor bedragen en dan alleen via in Ministerraad overlegd koninklijk besluit.

Het zou beter zijn dat de wetgever zelf de wet wijzigt en dat met betrekking tot de procedure door de Koning een afdeling *Xbis* en hoofdstuk IV of een hoofdstuk *IVbis* zou ingevoerd worden in het koninklijk besluit van 18 december 1986 betreffende de Commissie voor hulp aan slachtoffers van opzettelijke gewelddaden.

b) Wijzigingen van de wet van 1985

Artikelen die aanleiding kunnen geven tot problemen:

Artikel 30: benaming van de commissie?

Artikel 31, § 1, als rechtstreeks gevolg van een opzettelijke gewelddaad.

Artikel 31, § 1, 3: burgerlijke partijstelling — rechtstreekse dagvaarding — procedure.

Artikel 31, § 2: ten gevolge van een opzettelijke gewelddaad.

Artikel 34, § 1, 3: beschrijving van de opzettelijke gewelddaad.

— un élargissement: héritage de ce droit lorsque l'intéressé ne décède pas des suites de l'acte de courage?

Une solution pourrait être:

Le sauveteur bénévole ou les personnes visées à l'article 31, § 2, ... Il est à remarquer que dans ce cas il faudra encore trouver une solution au problème évoqué à propos de l'article 43ter, alinéa 2.

Référence à l'article 36: voir *infra*.

Article 43sexies

Référence à l'article 45, alinéa 2

Il est fait référence à l'article 43quater, alinéa 2.

Dans le délai de trois ans à compter des faits: c'est-à-dire que le délai de la section II est applicable pour le reste (dans les trois ans qui suivent un jugement).

Jugement dans l'année: uniquement dans ce cas.

Article 43septies

C'est-à-dire que le principe de subsidiarité est applicable.

Le législateur donne au Roi la compétence d'adapter la loi.

Cette possibilité n'est prévue à la section II que pour les montants et uniquement par le biais d'un arrêté royal délibéré en Conseil des ministres.

Il serait préférable que le législateur modifie la loi et que le Roi insère à propos de la procédure une section *Xbis* au chapitre IV ou un chapitre *IVbis* dans l'arrêté royal du 18 décembre 1986 relatif à la Commission d'aide aux victimes d'actes de violence intentionnels.

b) Modification de la loi de 1985

Articles pouvant poser des problèmes:

Article 30: dénomination de la commission?

Article 31, § 1er, comme conséquence directe d'un acte de violence intentionnel.

Article 31, § 1er, 3: constitution de partie civile — citation directe — procédure.

Article 31, § 2: consécutivement un acte de violence intentionnel.

Article 34, § 1er, 3: description de l'acte de violence intentionnel.

Artikel 34, § 1, 5: vermelding klacht — burgerlijke partijstelling — datum beslissing.

Artikel 34, § 1, laatste paragraaf: afschrift.

Artikel 34, § 2

Artikel 34, § 3

Artikel 34, § 4: mededeling straf dossier.

Artikel 36, § 2

Artikel 38, § 1

Artikel 40: datum van inwerkingreding.

Artikel 12 van de wet van 18 februari 1997 tot wijziging van de wet van 1 augustus 1985 houdende fiscale en andere bepalingen, inzake de hulp aan slachtoffers van opzettelijke gewelddaden: datum van inwerkingtreding.

3. Uiteenzetting door de heer Crabbe, adjunct-adviseur bij de dienst voor de omkadering van de slachtofferhulp

De heer Crabbe maakt deel uit van de wetswinkels voor slachtoffers. Hij treedt op als vertegenwoordiger van de ministers ten opzichte van de commissie. De taak van de afgevaardigde bestaat erin betogen op te stellen in antwoord op het verzoek vanwege het slachtoffer en aanwezig te zijn op de hoorzittingen van de commissie. Het betreft een advies omtrent de grondslag en de ontvankelijkheid van het verzoek van het slachtoffer.

Hij is het eens met de heer Verhoeve. Er bestaat een verplichting inzake hulp aan een persoon die in gevaar verkeert, aangezien er gevallen zijn geweest waarin personen die dat niet hadden gedaan, werden veroordeeld. De wet van 1 augustus 1985 voorziet in een schadevergoeding voor de slachtoffers van opzettelijke daden. In de rechtspraak wordt rekening gehouden met de daad van moed voor de toekenning van hulp; een slachtoffer dat blijk van moed heeft gegeven, krijgt meer geld. In de wet zelf wordt bepaald dat de commissie rekening moet houden met het gedrag van het slachtoffer, maar een daad van moed wordt als zodanig niet in de wet vermeld. Dat hangt dus af van de kamer die het dossier onderzoekt.

De commissie is opgericht bij de wet van 1 augustus 1985, die voorziet in een bijzondere schadevergoeding (artikel 42) in geval van volledige verlamming of overlijden. Er dient steeds sprake te zijn van een opzettelijke gewelddaad. De hulp wordt toegekend door het ministerie van Justitie.

Uiteraard moet er iets worden gedaan voor slachtoffers die blijk van moed hebben gegeven. De Commissie voor slachtofferhulp mag echter niet bij die schadevergoeding worden betrokken, tenzij er ook sprake is van een opzettelijke gewelddaad.

Article 34, § 1er, 5: plainte — constitution partie civile — date de la décision.

Article 34, § 1er, dernier paragraphe: intitulé.

Article 34, § 2

Article 34, § 3

Article 34, § 4: communication du casier judiciaire.

Article 36, § 2

Article 38, § 1er

Article 40: date d'entrée en vigueur.

Article 12 de la loi du 18 février 1997 modifiant la loi du 1er août 1985 portant des mesures fiscales et autres, en matière d'aide aux victimes d'actes de violence intentionnels: date d'entrée en vigueur.

3. Exposé de M. Crabbe, conseiller adjoint au service d'encadrement de l'assistance aux victimes

M. Crabbe fait partie des maisons de justice-assistance aux victimes. Il est délégué des ministres devant la commission. Le rôle du délégué est de rédiger des mémoires en réponse à la requête de la victime et d'assister aux audiences de la commission. Il s'agit d'un avis sur le fondement et la recevabilité de la requête de la victime.

Il partage le point de vue de M. Verhoeve. Il y a une obligation d'aider une personne en danger, vu la condamnation pour non-assistance à des personnes en danger. La loi du 1er août 1985 prévoit d'indemniser les victimes d'actes intentionnels. La jurisprudence tient compte de l'acte de courage pour l'octroi de l'aide; une victime qui aurait fait preuve de courage reçoit plus d'argent. La loi elle-même dit que la commission doit tenir compte du comportement de la victime, mais l'acte de courage n'est pas repris comme tel dans la loi. Cela dépend donc de la chambre qui examine le dossier.

La loi du 1er août 1985 a créé la commission et prévoit une indemnisation spéciale (article 42), en cas d'incapacité totale ou de décès. Il faut toujours un acte intentionnel de violence. Le ministère de la Justice accorde cette aide.

Il faut évidemment aider les victimes qui ont fait preuve de courage. La Commission d'aide aux victimes ne doit cependant être associée à cette indemnisation sauf s'il y a également acte intentionnel de violence.

Er rijzen netelige vragen. Is de minister van Binnenlandse Zaken eveneens bevoegd? Waarom moet degene die werd gered, niet tussenbeide komen?

Het wetsvoorstel sluit niet echt aan bij de opvattingen van de Commissie voor slachtofferhulp.

4. De heer de Decker, bestuurder van de Koninklijke Maatschappij «de redders van Antwerpen»

Spreker haalt volgend voorval aan dat enkele maanden geleden gebeurde ten noorden van Antwerpen. Een jongen van 19 jaar misstapt zich van de trein en valt tussen het perron en de trein. Zijn vriend heeft hem kunnen redden, maar werd gewond en bleef 6 maanden ongeschikt. Men moet zich realiseren dat een redding spontaan gebeurt. Niemand denkt aan de eventueel rampzalige gevolgen. Tussenkost is noodzakelijk om de financiële drama's tegemoet te treden ...

Het wetsvoorstel wordt gesteund.

5. De heer Lecour, penningmeester van het Nationaal Verbond van verenigingen van gedecoreerden voor daden van moed

Zij steunen het wetsvoorstel.

6. De heer Reys, bestuurder van de Société des sauveteurs de Bruxelles

Spreker kan zich volkomen aansluiten bij de heer Dirick. Men moet goed beseffen dat vele redders hun leven of een gedeelte van hun lichaam schenken.

Tevens lijkt het hem dat moeilijk kan worden ingeschat of er al dan niet een gewelddaad heeft plaatsgevonden. Indien hij tussenbeide komt bij een ontploffing, weet de redder bij zijn tussenkost niet of die ontploffing al dan niet opzettelijk veroorzaakt werd.

Aangezien de redder bij zijn tussenkost niet weet of het om een opzettelijke daad gaat, moet elke redder gelijk worden behandeld.

7. Gedachtewisseling

Een lid wenst te reageren op de tussenkost van de heer Verhoeve, die stelde dat de wet van 1 augustus 1985 reeds tegemoetkwam aan verscheidene situaties van daden van moed.

Spreker onderstreept dat de wet van 1 augustus 1985 slachtoffers van opzettelijke gewelddaden op het oog heeft.

De wet van 1985 beoogt niet de toevallige vrijwilliger, maar wel de beroepsvrijwilliger.

Des questions délicates se posent. Le ministère de l'Intérieur est-il également compétent? Pourquoi la personne sauvée ne doit-elle pas intervenir?

La proposition ne rencontre pas vraiment la philosophie de la Commission d'aide aux victimes.

4. M. de Decker, administrateur de la Société royale «de redders van Antwerpen»

L'orateur évoque le cas suivant qui s'est produit il y a quelques mois au nord d'Anvers. Un jeune de 19 ans tombe malencontreusement en descendant du train, entre le train et le quai. Son ami a pu le sauver mais a été blessé et a été en incapacité de travail pendant 6 mois. Il faut bien se rendre compte qu'un tel sauvetage se fait spontanément. Personne ne pense aux conséquences désastreuses éventuelles. Une intervention est nécessaire pour intervenir dans les drames financiers ...

La Société royale soutient la proposition de loi.

5. M. Lecour, trésorier de la Fédération nationale des sociétés des décorés pour actes de courage

Ils soutiennent la proposition de loi.

6. M. Reys, administrateur de la Société des sauveteurs de Bruxelles

L'orateur se rallie pleinement à ce qu'a déclaré M. Dirick. Il faut bien se rendre compte que de nombreux sauveteurs offrent leur vie ou une partie de leur corps.

Parallèlement, il lui semble difficile de dire s'il y a eu acte de violence ou non. Si l'on intervient lors d'une explosion, le sauveteur ne sait pas, au moment où il intervient, si cette explosion a été provoquée volontairement ou non.

Étant donné que le sauveteur ne sait pas, au moment où il intervient, s'il s'agit d'un acte volontaire, il faut que tous les sauveteurs soient traités sur un pied d'égalité.

7. Échange de vues

Un membre aimerait réagir à l'intervention de M. Verhoeve qui déclare que la loi du 1er août 1985 répondait déjà à certaines situations dans lesquelles pouvaient se trouver des auteurs d'actes de courage.

Il souligne que la loi du 1er août 1985 vise les victimes d'actes de violence intentionnels.

La loi de 1985 ne vise pas le cas du sauveteur occasionnel mais bien du sauveteur professionnel.

Een wetsvoorstel is dus absoluut noodzakelijk om tegemoet te komen aan de toevallige vrijwilligers. Wel rijst de vraag naar het beste systeem om dit te verwezenlijken? Sluit men zich aan bij de wet van 1985?

Dit lijkt het meest eenvoudig. Het geraamte van de tussenkomst is reeds bepaald en objectiviteit is gewaarborgd. Hoewel de oorsprong verschillend is, zijn de gevolgen van een daad van moed en van opzettelijke gewelddaad gelijklopend. Het is belangrijk dat deze door dezelfde commissie worden behandeld en dat de rechtspraak in verband met een eventueel verantwoordelijke derde op gelijkvormige wijze wordt toegepast. Blijkbaar zijn er wel problemen met betrekking tot de werking van deze commissie. De pers vermeldde onlangs dat een bepaald bedrag (800 miljoen) niet werd verdeeld.

Waarom rijzen deze problemen? De wet lijkt immers volledig.

De heer Crabbe wijst erop dat de wet van 1985 van algemene aard is en niet alleen op slachtofferhulp betrekking heeft. De bepalingen inzake de hulp aan slachtoffers van opzettelijke daden vallen uiteen in twee delen: de Commissie voor slachtofferhulp en artikel 42. Artikel 42 voorziet in een speciale forfaitaire schadevergoeding voor bepaalde personen. In paragraaf 4 is sprake van de vrijwillige hulp die door een particulier wordt verstrekt. Die persoon, die het slachtoffer is van een opzettelijke gewelddaad, zou een grotere schadevergoeding kunnen krijgen.

De heer Dirick komt tot het besluit dat het voorstel van de heer Monfils betrekking heeft op een materie die in de wet van 1985 niet aan bod komt. Die wet regelt de hulp aan vrijwilligers wanneer het gaat om een opzettelijke gewelddaad die strafrechtelijk wordt bestraft. Waarom zou men niet dezelfde hulp kunnen toekennen op basis van artikel 42 voor alle overige accidentele feiten? Het onderscheid is erg klein. De artikelen in het strafrecht betreffende het niet verlenen van hulp aan personen die in gevaar verkeren, vormen de band tussen beide gevallen. De parketten stellen ook vervolging in tegen hen die geen hulp bieden in het geval van een toevallig feit. Waarom kunnen ze niet worden vergoed?

Een lid is van oordeel dat het duidelijk is dat afdeling III niet slaat op de soort van schadevergoeding waarin is voorzien voor alle slachtoffers van opzettelijke gewelddaden zoals bepaald in afdeling II. Het gaat om twee totaal verschillende zaken. In artikel 42 is sprake van een tegemoetkoming van 750 000 frank voor morele schade voor een hele reeks slachtoffers, onverminderd de wet inzake de arbeidsongevallen of de schadeverzekeringen. Het gaat dus om professionelen, ook al treden ze op als vrijwilligers, die schade hebben geleden bij hun optreden. Ze hebben recht op een aanvullende schadevergoeding bovenop de moge-

Une proposition de loi est donc absolument nécessaire pour légiférer pour la catégorie des sauveteurs occasionnels. La question se pose de savoir quel est le meilleur système pour y arriver. Se rallier à la loi de 1985?

Ceci semble être la solution la plus simple. Le cadre de l'intervention est déjà fixé et l'objectivité est garantie. Bien que l'origine soit différente, les conséquences pour l'auteur d'un acte de courage et la victime d'un acte de violence intentionnel sont identiques. Il est important qu'ils soient traités par une même commission et que la jurisprudence relative à un éventuel tiers responsable soit appliquée de manière uniforme. Il y a manifestation des problèmes en ce qui concerne le fonctionnement de cette commission. La presse a récemment fait état d'un certain montant (800 millions) qui n'aurait pas été distribué.

Pourquoi ces problèmes se posent-ils? La loi ne semble en effet pas comporter de lacunes.

M. Crabbe précise que la loi de 1985 est générale et ne concerne pas uniquement l'aide aux victimes. Les dispositions concernant l'aide aux victimes d'actes intentionnels se distinguent en deux parties: la Commission d'aide aux victimes et l'article 42. L'article 42 prévoit une indemnisation spéciale forfaitaire à certaines personnes. Le paragraphe 4 prévoit l'aide volontaire d'un particulier. Cette personne, victime d'un acte intentionnel de violence, pourrait recevoir une indemnisation plus importante.

M. Dirick conclut que la proposition de M. Monfils concerne un domaine non couvert par la loi de 1985. Cette loi aide des bénévoles dans le cadre d'un acte intentionnel de violence pénale. Pourquoi ne pourrait-on pas octroyer la même aide sur base de l'article 42 pour tous les autres faits accidentels. La nuance est très minime. Les articles du Code pénal concernant la non-assistance de personnes en danger forment le lien entre les deux situations. Les parquets poursuivent également les gens qui n'interviennent pas dans un fait accidentel. Pourquoi ne peuvent-ils être indemnisés?

Un membre estime qu'il est clair que la section III ne vise pas le type de réparation prévue pour l'ensemble des victimes d'actes intentionnels de violence de la section II. Il s'agit de mandats totalement différents. Dans l'article 42 il s'agit d'une intervention de 750 000 francs pour dommage moral pour toute une série de victimes, sans préjudice de la législation sur les accidents du travail ou les assurances de réparation. On vise donc des professionnels, même s'ils sont bénévoles, qui ont encouru des dommages dans l'exercice de leur action. Ceux-ci ont droit à une indemnité complémentaire au-delà des

lijkheden waarin wordt voorzien door de wetgeving inzake arbeidsongevallen en andere ongevallen.

Het voorstel wil een vergoeding toekennen aan slachtoffers die geen mogelijkheid hebben tot schadevergoeding, behalve een eventuele schadeclaim ten opzichte van een derde die aansprakelijk is voor de gevaarlijke situatie en die dus aan de oorzaak ligt van het optreden van een vrijwillige hulpverlener.

Het voorstel heeft dus wel degelijk betrekking op afdeling II, die zou moeten gelden voor iedereen die slachtoffer is van een daad van zelfopoffering.

Er is een fundamenteel juridisch onderscheid tussen sectie II en sectie III. De auteur van het wetsvoorstel wenst dat sectie II van toepassing is op de slachtoffers van daden van moed.

De heer Crabbe merkt op dat het bedrag van 750 000 frank geïndexeerd is en momenteel ongeveer 3 000 000 frank bedraagt.

Een lid blijft bij zijn standpunt. Deze bijkomende vergoeding voor morele schade is fundamenteel verschillend van de vergoeding die wordt bedoeld in afdeling II, waarbij men wenst tegemoet te komen in alle geleden schade (facturen van hospitalisatie, ziekenvervoer).

De heer Verhoeve wenst tussen te komen over de vraag met betrekking tot de werking van de commissie. De commissie maakte inderdaad het voorwerp uit van een audit van het Rekenhof gedurende ongeveer 6 maanden.

Een gehele reeks dossiers werd onderzocht om de werking van de commissie na te gaan. De pers rapporteerde dat het vijf jaar duurt eer slachtoffers iets krijgen. Men rekent dan wel vanaf de datum van de feiten en niet vanaf de datum van de indiening van de dossiers. Dit onderscheid dient te worden gemaakt. Een dossier binnen de commissie duurt gemiddeld twee jaar. Indien alle elementen van het koninklijk besluit zouden worden gevolgd en de commissie optimaal werkt, duurt het in ieder geval nog 17 maanden vooraleer zij in staat is om iemand financieel te kunnen helpen. Zelfs in geval van noodhulp duurt het nog een jaar. Het systeem is dus inderdaad niet snel.

Het onderscheid tussen afdelingen II en III werd gemaakt om aan te duiden dat men eigenlijk alle kanten uit kan.

Indien men de vergoeding van slachtoffers van daden van moed hecht aan afdeling II, zou men toch een aantal aanpassingen moeten doen om de procedure aan te passen aan de verschillende situaties. De slachtoffers van opzettelijke gewelddaden beschikken immers over een vonnis met burgerlijke partijstelling. Dit bestaat niet voor de slachtoffers van daden van moed. Men kan dus moeilijk dezelfde wetgeving toepassen.

possibilités données par la législation des accidents de travail et autres.

La proposition vise à indemniser les victimes qui n'ont pas la possibilité de réparation, sauf la réclamation éventuelle à l'égard d'un tiers responsable du fait qu'une personne était en danger et donc responsable de l'intervention du sauveteur bénévole.

La proposition vise donc bien la section II, qui devrait être appliquée pour les victimes d'actes de dévouement.

Il y a une différence juridiquement fondamentale entre la section II et la section III. L'auteur de la proposition veut que la section II s'applique aux victimes d'actes de courage.

M. Crabbe précise que le montant de 750 000 francs est indexé et représente à l'heure actuelle plus ou moins 3 000 000 de francs.

Un membre maintient son point de vue. Cette indemnité complémentaire pour dommage moral est fondamentalement différente de l'indemnité qui est visée à la section II où l'on désire intervenir pour tous les dommages subis (factures d'hospitalisation, transport en ambulance).

M. Verhoeve souhaite intervenir à propos de la question relative au fonctionnement de la commission. La commission a en effet fait l'objet d'un audit de la Cour des comptes qui a duré environ 6 mois.

Toute une série de dossiers ont été examinés afin de contrôler le fonctionnement de la commission. La presse a rapporté le fait qu'il faut cinq ans avant qu'une victime ne reçoive quelque chose. L'on compte à ce moment-là à partir de la date des faits et non à partir de la date d'introduction des dossiers. Cette distinction doit être faite. Il faut environ deux ans à la commission pour traiter un dossier. Si tous les éléments de l'arrêté royal sont suivis et si la commission travaille de manière optimale, il faut en tout cas encore 17 mois avant qu'elle ne soit à même d'apporter une aide financière à quelqu'un. Même en cas de nécessité, cela dure encore un an. Le système n'est en effet pas rapide.

La distinction entre les sections II et III a été faite afin d'indiquer que l'on pouvait en fait couvrir tous les cas.

Si l'on rattache l'indemnisation de victimes d'actes de courage à la section II, il faudra apporter un certain nombre d'adaptations à la procédure pour tenir compte des diverses situations. Les victimes d'actes de violence intentionnels disposent en effet d'un jugement avec constitution de partie civile. Tel n'est pas le cas pour les victimes d'actes de courage. L'on peut donc difficilement appliquer la même législation.

Een lid verwijst naar het voorgestelde artikel 43*septies* dat bepaalt dat bepalingen van afdeling II van toepassing zijn mits de noodzakelijke aanpassingen door de Koning zijn aangebracht.

De heer Verhoeve is van oordeel dat het Parlement dit zal dienen te regelen, niet de Koning. De procedure wordt immers bepaald door de wet.

De heer Crabbe onderstreept dat ook de benaming van de commissie zal dienen te worden gewijzigd.

Het gaat om twee verschillende procedures. Bij een opzettelijke gewelddaad is er een strafrechtelijke procedure.

Het parket zendt het dossier over.

Voor een vrijwilliger van een daad van moed zal dit dossier moeten worden samengesteld.

De filosofie is verschillend.

Een lid antwoordt dat de benaming geen fundamenteel probleem vormt. Tevens stipt hij aan dat 80% van de procedure wordt geregeld door het koninklijk besluit van 18 december 1986. Indien er een verantwoordelijke derde is moet deze procedure uiteraard worden gevolgd. De Staat wordt dan in de plaats gesteld.

Uiteraard kan men ook overwegen de bepalingen met betrekking tot de procedure in de wet in te schrijven.

De heer Reys begrijpt niet goed waarom de heren Verhoeven en Crabbe op de rem gaan staan. Zij hebben trouwens zelf uitgelegd dat slachtoffers van daden van moed reeds werden vergoed door de commissie omdat dossiers hangende waren.

De heer Crabbe antwoordt dat deze dossiers vrijwilligers betreffen die de toepassing van artikel 42 vragen. Dit is niet de bevoegdheid van de commissie.

Spreker herhaalt dat de wet van 1985 inderdaad is gebaseerd op de aanwezigheid van een strafrechtelijk element.

Het gaat dus om een totaal verschillende procedure.

Een lid stipt aan dat de procedure zelf niet fundamenteel verschillend kan zijn naargelang het gaat om een procedure met betrekking tot een opzettelijke gewelddaad of om een procedure met betrekking tot een daad van moed.

Zo bepaalt artikel 34, § 4, dat de commissie inlichtingen kan inwinnen over de financiële toestand van de betrokkenen. Er zijn slechts weinig artikelen over de procedure in de wet van 1985. Deze kunnen, eventueel mits kleine aanpassingen (bijvoorbeeld termijnen), worden toegepast op de procedure met betrekking tot daden van moed.

Un membre se réfère à l'article 43*septies* proposé qui prévoit que les dispositions de la section II sont applicables moyennant les adaptations nécessaires auxquelles le Roi procède.

M. Verhoeve estime que c'est au Parlement de régler cette question et non au Roi. La procédure est en effet fixée par la loi.

M. Crabbe souligne que la dénomination de la commission devra aussi être modifiée.

Il s'agit de deux procédures différentes. Dans le cas d'un acte de violence intentionnel, il y a une procédure pénale.

Le parquet transmet le dossier.

Pour un bénévole qui pose un acte de courage, il faudra constituer ce dossier.

La philosophie est différente.

Un membre répond que la dénomination ne constitue pas un problème fondamental. Il souligne également que 80% de la procédure est réglée par l'arrêté royal du 18 décembre 1986. S'il y a un tiers responsable, cette procédure doit évidemment intervenir. L'État est alors subrogé.

Évidemment, on peut aussi envisager d'inscrire dans la loi des dispositions relatives à la procédure.

M. Reys ne comprend pas très bien pourquoi MM. Verhoeve et Crabbe freinent les choses. Ils ont d'ailleurs eux-mêmes expliqué que les victimes d'actes de courage ont déjà été indemnisés par la commission parce que des dossiers étaient en suspens.

M. Crabbe répond que ces dossiers concernent des bénévoles qui demandent l'application de l'article 42. Or, ceci ne relève pas de la compétence de la commission.

L'intervenant répète que la loi de 1985 est effectivement basée sur la présence d'un élément pénal.

Il s'agit donc d'une procédure totalement différente.

Un membre souligne que la procédure n'est pas fondamentalement différente selon qu'il s'agit d'une procédure concernant un acte de violence intentionnel ou d'une procédure concernant un acte de courage.

C'est ainsi que l'article 34, § 4, prévoit que la commission peut s'informer de la situation financière des intéressés. La loi de 1985 contient peu d'articles relatifs à la procédure. Ceux-ci pourraient, éventuellement, après quelques petites adaptations (par exemple les délais), s'appliquer aussi à la procédure relative aux actes de courage.

Alle andere bepalingen met betrekking tot de procedure staan in het koninklijk besluit van 18 december 1986.

Spreeker ziet het nut van een afzonderlijk systeem niet in. De grond van de zaak wordt hier helemaal niet gewijzigd.

De indiener van het wetsvoorstel stelt voor amendementen voor te bereiden om de aanpassingen door te voeren.

Een lid is het eens met de doelstellingen van de auteur van het wetsvoorstel.

De wet moet echter doeltreffend zijn.

De pers hekelde de langdurige procedure en verzocht de wetgever tussen te komen.

Anderzijds legde de pers de reden van de slechte werking van de commissie bij het gebrek aan middelen, het gebrek aan personeel, en niet bij lacunes in de wet van 1985. Wat is de mening van de Commissie voor hulp aan slachtoffers in verband met de vertraging in de schadeloosstelling van slachtoffers die te wijten zijn aan lacunes in de wet?

Het voorstel van de heer Monfils strekt ertoe het toepassingsgebied uit te breiden tot personen waarop afdeling II geen betrekking heeft. Wat moet er in de wet worden gewijzigd opdat het politieke doel van het voorstel wordt bereikt?

Een derde punt heeft betrekking op de bevoegdheid van de minister van Justitie of van de minister van Binnenlandse Zaken. Wat is het standpunt van de Commissie voor slachtofferhulp?

In welk opzicht zou het gaan om een materie die ressorteert onder de minister van Justitie of onder de minister van Binnenlandse Zaken (aansprakelijkheid van een derde — minister van Binnenlandse Zaken)?

Welke tekst regelt het huidig statuut van vrijwillig brandweerman?

Hoe gebeurt dat in onze buurlanden?

De heer Crabbe wijst erop dat hij spreekt als ambtenaar en afgevaardigde van de minister die samenwerkt met de commissie. De Commissie voor slachtofferhulp is een onafhankelijk administratief rechtscollege.

De heer Crabbe brengt advies uit over de dossiers, maar het is de commissie die beslist. Hij maakt deel uit van de centrale administratie die zich ontfermt over de slachtoffers en in dat kader brengt hij advies uit over de wetten en over de werking van de commissie.

Er rijzen reeds problemen op het gebied van de concrete toepassing van de wet van 1985. Daarom is het des te meer verontrustend dat er een nieuw voorstel zou komen waarover niet voldoende werd nagedacht.

Toutes les autres dispositions relatives à la procédure se trouvent dans l'arrêté royal du 18 décembre 1986.

L'intervenant ne voit pas la nécessité d'un système distinct. Le fond de l'affaire n'est ici absolument pas changé.

L'auteur de la proposition de loi propose de préparer des amendements pour procéder aux adaptations.

Un membre rejoint les objectifs de l'auteur de la proposition.

Il faut toutefois que la loi soit effective.

La presse a dénoncé la longueur de la procédure et invité le législateur à intervenir.

D'autre part, la presse a mis le mauvais fonctionnement de la commission au compte de l'absence de moyens, du manque de personnel, et non de lacunes dans la loi de 1985. Quelle est l'opinion de la Commission d'aide aux victimes en ce qui concerne la lenteur de l'indemnisation de victimes qui est due à des lacunes de la loi?

L'objectif de la proposition de M. Monfils est d'élargir le champ d'application à des personnes non visées dans la section II. Quels sont les points à modifier dans la loi pour que l'objectif politique de la proposition soit rencontré?

Un troisième point concerne la compétence du ministre de la Justice, ou du ministre de l'Intérieur. Quel est le point de vue de la Commission d'aide aux victimes?

En quoi la matière relèverait-elle soit du ministre de la Justice, soit du ministre de l'Intérieur (responsabilité d'un tiers — ministre de l'Intérieur)?

Le statut actuel du pompier bénévole; par quel texte est-il rencontré?

Quel est le système dans les pays voisins?

M. Crabbe précise qu'il intervient comme fonctionnaire, délégué du ministre, travaillant avec la commission. La Commission de l'aide aux victimes est une juridiction administrative indépendante.

M. Crabbe remet des avis sur les dossiers, la commission décide. Il fait partie de l'administration centrale qui s'occupe des victimes et émet dans ce cadre des avis sur les lois, le fonctionnement de la commission.

L'application concrète de la loi de 1985 pose déjà des problèmes. Une nouvelle proposition semble d'autant plus inquiétante, si elle n'est pas bien réfléchie.

Met betrekking tot de bevoegdheid van de minister van Justitie of van de minister van Binnenlandse Zaken deelt de heer Crabbe mee dat de Commissie voor slachtofferhulp onafhankelijk is. Het budget wordt uit een bijzonder fonds gehaald.

Het probleem van de bevoegdheid werd behandeld in het kader van artikel 42. In welke mate valt een vrijwillige daad onder Justitie? Daarover moet worden nagedacht.

De heer Verhoeve verwijst naar een aantal bepalingen uit het wetsvoorstel waarbij de wet van 1985 wordt toegepast, terwijl aanpassingen zich opdringen.

Artikel 36 over de noodhulp wordt aldus toegepast op slachtoffers van daden van moed. Artikel 36, § 2, stelt echter dat noodhulp kan worden gevraagd zodra de benadeelde zich burgerlijke partij heeft gesteld of een klacht heeft ingediend.

Artikel 31, § 1, 3°, bepaalt dat het slachtoffer zich burgerlijke partij moet hebben gesteld en een vonnis moet hebben. Ook dit zou moeten worden geschrapt.

Deze aanpassingen kunnen niet door de Koning gebeuren.

De wet van 1985 is geschreven met een rechtsstrijd tussen twee partijen voor ogen. Bij een daad van moed is er geen sprake van een discussie.

Men wenst dezelfde procedure van een wet toe te passen op twee verschillende situaties.

Spreker is bevreesd dat het slachtoffer van een daad van moed wordt onderworpen aan een systeem dat eigenlijk niet voor hem bedoeld is en noodzakelijkerwijze met een aantal vertragingen wordt geconfronteerd.

De aanpassingen zouden, in het voordeel van de slachtoffers, zo correct mogelijk moeten worden doorgevoerd.

Indien de wet zonder meer wordt toegepast zullen er praktische problemen rijzen. Het slachtoffer zal niet begrijpen waarom hem bepaalde gegevens worden gevraagd.

De indiener van het voorstel zal dit verder onderzoeken. Men kan preciseren dat een aantal bepalingen niet van toepassing zijn op de daden van moed.

Indien een bijkomende aanpassing noodzakelijk is, kan ook dat bij amendement worden rechtgezet.

Het gaat niet om een strafwet, wel om een wet tot schadeloosstelling en niet ter vervolging van het individu.

De aard van het werk van de commissie wordt niet fundamenteel gewijzigd. De daden van moed zijn eenvoudiger te behandelen. Het zoeken naar aansprakelijkheid is dezelfde. Bovendien zijn er jaarlijks slechts weinig dossiers.

En ce qui concerne la compétence du ministre de la Justice ou du ministre de l'Intérieur, M. Crabbe précise que la Commission de l'aide aux victimes est indépendante. Le budget émane d'un fonds spécial.

Le problème de la compétence a été abordé dans le cadre de l'article 42. Dans quelle mesure un acte bénévole appartient-il à la Justice? Une réflexion est nécessaire.

M. Verhoeve se réfère à un certain nombre de dispositions de la proposition de loi où il est fait application de la loi de 1985, alors que des adaptations s'imposent.

L'article 36 relatif à l'aide urgente s'applique donc à des victimes d'actes de courage. L'article 36, § 2, prévoit toutefois que l'aide urgente peut être demandée dès que le préjudicié s'est porté partie civile ou qu'il a déposé plainte.

L'article 31, § 3, 3°, prévoit que la victime doit se porter partie civile et posséder un jugement. Ceci aussi devra être abrogé.

Le Roi ne peut pas procéder à ces adaptations.

La loi de 1985 porte sur un conflit juridique entre deux parties. Dans le cas d'un acte de courage, il n'est pas question d'une discussion.

On souhaite appliquer une même procédure prévue par une loi, mais à deux situations différentes.

L'intervenant craint que la victime d'un acte de courage ne soit soumise à un système qui, en fait, n'a pas été prévu pour elle et se trouve de la sorte nécessairement confrontée à un certain nombre de retards.

Les adaptations devraient, dans l'intérêt des victimes, être effectuées le plus correctement possible.

Si la loi est appliquée sans plus, il y aura des problèmes pratiques. La victime ne comprendra pas pourquoi certaines données lui sont demandées.

L'auteur de la proposition approfondira ce point. On peut préciser qu'un certain nombre de dispositions ne s'appliquent pas aux actes de courage.

Si une adaptation supplémentaire s'impose, cela peut aussi se faire par voie d'amendement.

Il ne s'agit pas d'une loi pénale, mais bien d'une loi d'indemnisation et non de poursuites à l'encontre d'un individu.

La nature du travail de la Commission d'aide aux victimes d'actes de violence intentionnels n'est pas fondamentalement modifiée. Les actes de courage sont plus simples à traiter. La recherche de la responsabilité est identique. De plus, il n'y a chaque année que peu de dossiers.

Er zullen amendementen worden ingediend (*cf.* artikelsgewijze bespreking).

De heer Dirick is van oordeel dat aanpassingen mogelijk zijn. Men moet het menselijk aspect centraal stellen.

Juridische problemen kunnen worden verholpen.

Spreker heeft geen kennis van een toepassing van het voorgestelde systeem in de omliggende landen.

Met betrekking tot de pompiers werd de minister van Binnenlandse Zaken verzocht dit probleem te regelen.

Wezen werden reeds opgevangen door zijn verenigingen.

Een lid onderstreept dat het belangrijk is dat personen die daden van moed en zelfopoffering hebben gesteld niet de politieke onmacht zouden aanvoelen op het ogenblik dat ze in een procedure verzeild raken die niet voor hun feitelijke situatie is bedoeld. Dit is juist de bekommernis van de commissie. De mensen mogen niet verloren gaan in een administratief doolhof.

Daarom ook is de benaming van de commissie geen bijkomstigheid, maar een essentieel element.

De bekommernis is een efficiënte en snelle procedure te hebben.

c) Voortzetting van de bespreking

1. Onderzoek van de amendementen nrs. 1 tot 7

Verschillende amendementen werden ingediend om tegemoet te komen aan de gemaakte opmerkingen. Zo stelt het amendement nr. 1 van de heer Monfils (Stuk Senaat, nr. 2-326/2) dat de woorden «vrijwillige hulpverlener» beter worden vervangen door de woorden «toevallige hulpverlener». De toevallige hulpverlener wordt dan gedefinieerd als eenieder die buiten de uitoefening van een beroepsactiviteit die verband houdt met de veiligheid en buiten welke medewerking ook aan enige vereniging die is opgericht met het doel bijstand en hulp te verlenen aan derden, een daad van moed stelt.

Op de vrijwillige hulpverleners die geen toevallige hulpverleners zijn, is artikel 42 van de wet van 1 augustus 1985 van toepassing. Voorliggend wetsvoorstel beoogt slechts de daden van moed die toevallig gesteld worden door iemand die daarop niet is voorbereid.

Amendement nr. 7 van de heer Dubié (Stuk Senaat, nr. 2-326/2) stelt voor het wetsvoorstel uit te breiden tot personen die iemand helpen die in buitengewoon gevaar verkeert. Amendement nr. 2 van de heer

Des amendements seront déposés (*cf.* discussion des articles).

M. Dirick estime que des adaptations sont possibles. Il faut axer le problème sur l'aspect humain.

Les problèmes juridiques peuvent être résolus.

L'intervenant n'a pas connaissance d'une application du système proposé chez nos voisins.

En ce qui concerne les pompiers, le ministre de l'Intérieur est invité à régler ce problème.

Les orphelins ont déjà été accueillis par ses associations.

Un membre souligne qu'il est important que les personnes qui ont accompli des actes de courage et de dévouement ne se trouvent face à une impuissance politique au moment où elles s'égarer dans une procédure qui, en fait, n'est pas prévue pour leur situation. Or, c'est là précisément la préoccupation de la commission. Ces personnes ne peuvent se perdre dans un dédale administratif.

C'est pourquoi la dénomination de la commission n'est pas un élément secondaire, mais bien un élément essentiel.

L'objet des préoccupations est d'avoir une procédure efficace et rapide.

c) Poursuite de la discussion

1. Examen des amendements n°s 1 à 7

Plusieurs amendements ont été déposés pour répondre aux remarques qui ont été faites. C'est ainsi que l'amendement n° 1 de M. Monfils (doc. Sénat, n° 2-326/2) propose de remplacer les mots «sauveteur bénévole» par les mots «sauveteur occasionnel» et de définir le sauveteur occasionnel comme étant quiconque accomplit un acte de courage en dehors de l'exercice d'une activité professionnelle liée au domaine de la sécurité et en dehors de toute participation à une association quelconque structurée en vue de porter assistance et secours à des tiers.

Les sauveteurs bénévoles — mais non occasionnels — sont actuellement visés par l'article 42 de la loi du 1er août 1985, mais tel n'est pas le but du présent texte qui ne vise que l'acte de courage accompli fortuitement par quelqu'un qui n'y était nullement préparé.

L'amendement n° 7 de M. Dubié (doc. Sénat, n° 2-326/2) vise à englober dans la proposition de loi les personnes venant au secours de personne(s) en situation de danger particulièrement grave. L'amende-

Monfils (Stuk Senaat, nr. 2-326/2) beoogt een verduidelijking van de tekst van het voorgestelde artikel 43ter, tweede lid.

Amendement nr. 3 van de heer Monfils (Stuk Senaat, nr. 2-326/2) vervangt het derde en het vierde lid van het voorgestelde artikel 43ter en bepaalt dat de daad van moed in België gesteld moet zijn. Hierdoor stapt men af van het criterium van de nationaliteit; de nationaliteit van de hulpverlener of het slachtoffer speelt geen rol; het enige criterium dat gehanteerd moet worden is de plaats waar de daad van moed verricht wordt.

Amendement nr. 4 van de heer Monfils (Stuk Senaat, nr. 2-360/2) vervangt de voorgestelde artikelen 43quater tot 43septies als volgt:

«Art. 43quater. — De vergoeding kan door het fonds worden toegekend zelfs indien de gevaarlijke toestand die aanleiding heeft gegeven tot de daad van moed, zijn oorsprong niet vindt in een schuld waardoor iemand aansprakelijk kan worden gesteld.

In dat geval is artikel 34 van toepassing op het verzoek tot hulp, met uitzondering van § 1, 5°, § 1, laatste lid, § 3 en § 4, tweede lid.

De commissie raamt zelf de schade die in aanmerking kan worden genomen voor de toekenning van de hulp.

In de gevallen bedoeld in het eerste lid moet het verzoek tot hulp, op straffe van verval, worden ingediend binnen drie jaar te rekenen van de dag waarop de daad van moed de schade veroorzaakt heeft. De commissie spreekt zich in dat geval definitief uit binnen het jaar volgend op de indiening van het verzoek.

Het verzoek tot storting van noodhulp bedoeld in artikel 36 kan worden ingediend zodra de schade ten gevolge van de daad van moed zichtbaar geworden is.

Art. 43quinquies. — Indien de gevaarlijke toestand zijn oorsprong vindt in een schuld waardoor een derde of de geholpen persoon zelf burgerrechtelijk aansprakelijk of strafrechtelijk verantwoordelijk kan worden gesteld, moet het verzoek om hulp voldoen aan de voorschriften van de artikelen 31, § 1, 3°, en 34.

In de gevallen bedoeld in het eerste lid treedt de Staat van rechtswege in de rechten van de toevallige hulpverlener onder de voorwaarden bedoeld in artikel 38, §§ 1 en 2.

Art. 43sexies. — In de gevallen bedoeld in de artikelen 43quater en 43quinquies zijn de artikelen 31, § 1, 1°, 35, 38, § 3, 38, laatste lid, en 39 mede van toepassing.

Art. 43septies. — De toevallige hulpverlener of zijn rechthebbende kan aanspraak maken op de hoofd-

ment n° 2 de M. Monfils (doc. Sénat, n° 2-326/2) vise à clarifier le texte de l'article 43ter, alinéa 2, proposé.

L'amendement n° 3 de M. Monfils (doc. Sénat, n° 2-326/2) tend à remplacer les alinéas 3 et 4 de l'article 43ter proposé par une disposition prévoyant que l'acte de courage doit avoir été accompli en Belgique. L'on renonce donc ici au critère de la nationalité; la nationalité du sauveteur ou de la victime ne joue aucun rôle; le seul critère à prendre en compte est la localisation de l'acte de courage.

L'amendement n° 4 de M. Monfils (doc. Sénat, n° 2-360/2) propose de remplacer les articles 43quater à 43septies proposés par les dispositions suivantes:

«Art. 43quater. — L'indemnité peut être accordée par le fonds même si la situation de danger ayant suscité l'acte de courage ne trouve son origine dans aucune faute susceptible d'engendrer la responsabilité de quiconque.

En ce cas, l'article 34 est applicable à la demande d'aide, à l'exception des § 1er, 5°, § 1er, dernier alinéa, §§ 3 et 4, alinéa 2.

La commission évalue elle-même le préjudice qui peut être pris en considération pour l'octroi de l'aide.

Dans les cas visés à l'alinéa 1er, la demande d'aide doit, à peine de forclusion, être présentée dans le délai de trois ans à compter du jour de l'acte de courage ayant engendré le préjudice. La commission se prononce en ce cas définitivement dans l'année qui suit l'introduction de la demande.

L'aide d'urgence visée à l'article 36 peut être introduite dès l'apparition du préjudice résultant de l'acte de courage.

Art. 43quinquies. — Si la situation de danger trouve son origine dans une faute susceptible d'engendrer la responsabilité civile ou pénale d'un tiers ou de la personne secourue elle-même, la demande d'aide respecte le prescrit des articles 31, § 1er, 3°, et 34.

Dans les cas visés à l'alinéa 1er, l'état est subrogé de plein droit aux droits du sauveteur occasionnel dans les conditions visées à l'article 38, §§ 1er et 2.

Art. 43sexies. — Dans les cas visés aux articles 43quater et 43quinquies, les articles 31, § 1er, 1°, 35, 38, § 3, 38, dernier alinéa, et 39, sont applicables.

Art. 43septies. — Le sauveteur occasionnel ou son ayant droit peut prétendre à l'aide principale, à l'aide

hulp, de noodhulp en de aanvullende hulp bedoeld in de artikelen 33, 36 en 37.»

Voor de organisatie van de procedure die de toevallige hulpverlener moet volgen bij het indienen van het verzoek tot hulp, steunt het wetsvoorstel op de procedure die thans, overeenkomstig de wet van 1 augustus 1985, van toepassing is op slachtoffers van opzettelijke gewelddaden.

De schadevergoedingsprocedure waarin die wet voorziet, is evenwel zo georganiseerd dat er per definitie steeds een dader is die verantwoordelijk is voor de door het slachtoffer geleden schade.

De rode draad in de wet van 1 augustus 1985 is dus het subsidiariteitsbeginsel: het fonds keert slechts een schadevergoeding uit wanneer de dader die voor de feiten verantwoordelijk is, het slachtoffer niet kan vergoeden. Het slachtoffer wordt dus verzocht de dader van de feiten vooraf burgerrechtelijk aansprakelijk of strafrechtelijk verantwoordelijk te stellen, tenzij wanneer het om noodhulp gaat.

In de gevallen die het voorstel beoogt, gaat het evenwel om een redding in situaties waarvoor niemand verantwoordelijk kan worden gesteld.

Na een algemene verwijzing naar de huidige procedure waarin de wet van 1 augustus 1985 voorziet werd aanvankelijk voorgesteld dat de Koning de nodige aanpassingen zou aanbrengen om rekening te kunnen houden met de omstandigheid dat in een aantal situaties niemand verantwoordelijk kan worden gesteld voor de door de redder geleden schade.

Van die regeling wordt nu afgestapt. Het lijkt immers verkieselijk in het wetsvoorstel de verschillende situaties en hun gevolgen ten opzichte van de bepalingen van de wet van 1 augustus 1985 te preciseren.

Deze amendementen maken een duidelijk onderscheid tussen daden van moed zonder dat er sprake kan zijn van een schuld waardoor iemand aansprakelijk kan worden gesteld en de daden van moed die wel degelijk hun oorsprong vinden in een schuld. Sommige bepalingen zijn van toepassing op de twee gevallen terwijl andere bepalingen van toepassing zijn op een van beide gevallen.

Zo kan er bijvoorbeeld een brand ontstaan ten gevolge van een reeks omstandigheden of toevalligheden waarvoor geen schuldige kan worden aangewezen. De persoon die in die omstandigheden de inwoners van een brandend huis geholpen heeft, moet vanzelfsprekend in aanmerking komen voor de hulp waarin de wet voorziet, ook al is er geen aanwijsbare schuld.

De brand kan evenwel ook te wijten zijn aan een burgerrechtelijke of strafrechtelijke fout die door een derde of door de geholpen persoon is begaan. Is er dus

d'urgence et au complément d'aide visé aux articles 33, 36 et 37.»

Pour organiser la procédure de demande d'aide des sauveteurs occasionnels, la présente proposition s'inspire de la procédure actuellement applicable aux victimes d'actes intentionnels de violence suivant la loi du 1er août 1985.

Cependant, la procédure d'indemnisation prévue par cette loi est organisée en tenant compte de ce que, par définition, il existe toujours face à la victime un auteur responsable du préjudice subi.

L'idée générale de la loi du 1er août 1985 est donc celle de la subsidiarité: le fonds n'indemnise qu'à défaut de possibilité d'indemnisation effective de la victime auprès de l'auteur responsable des faits. Sauf aide d'urgence, la victime est donc invitée à mettre préalablement en cause, devant les juridictions pénale et civile, la responsabilité de l'auteur des faits.

Or, dans les cas visés par la proposition, certains sauvetages s'accomplissent dans des situations qui n'engendrent aucune responsabilité dans le chef de quiconque.

Initialement, la proposition, après avoir fait référence générale à la procédure actuelle de la loi du 1er août 1985, suggérait que le Roi procède aux adaptations nécessaires en vue de tenir compte précisément de ce que, dans un certain nombre de situations, aucune responsabilité ne pourra être dégagée dans la survenance du préjudice subi par le sauveteur.

Ce système est abandonné. Il semble, en effet, préférable de préciser dans la proposition de loi les diverses situations et leurs conséquences par rapport aux dispositions de la loi du 1er août 1985.

Les présents amendements opèrent donc une distinction claire entre les actes de courage réalisés sans que la faute de quiconque puisse être engagée et ceux ayant leur origine dans une faute. Certaines dispositions sont applicables aux deux hypothèses alors que d'autres dispositions sont applicables à chaque hypothèse spécifique.

Ainsi, par exemple, un incendie peut survenir à la suite d'un enchaînement de circonstances ou de hasards totalement foruits et non fautifs. La personne qui aurait secouru des habitants d'une maison en flammes dans ces conditions doit bien évidemment pouvoir bénéficier de l'aide prévue par la loi sans qu'on ne puisse lui objecter l'absence d'une faute quelconque.

Mais l'incendie peut être dû aussi à une faute (civile ou pénale) commise soit par un tiers, soit par la personne secourue. En semblable cas d'existence

een aanwijsbare schuld, dan zal de schadevergoedingscommissie de redder vragen vooraf het bestaan van de schuld voor de rechter te bewijzen. Gaat de Staat over tot een schadeloosstelling voordat de rechter een uitspraak heeft gedaan, dan treedt de Staat overeenkomstig artikel 38 in de rechten van het slachtoffer tegen degene die als schuldige kan worden aangewezen.

2. Standpunt van de minister

2.1. *Bevoegdheid van de minister van Justitie en van de minister van Binnenlandse Zaken*

De bevoegdheid van de minister van Justitie om mensen te vergoeden die daden van moed stellen kan worden in vraag gesteld.

De minister verwijst naar de hoorzittingen.

Ten eerste ontbreekt het element opzet in het voorliggende wetsvoorstel. Opzet is nochtans de fundamentele basis bij tussenkomst van de commissie voor hulp aan slachtoffers van opzettelijke gewelddaden.

Het begrip «slachtoffer» wordt niet gebruikt in de gebruikelijke betekenis van het woord binnen Justitie.

Verder kan men verwijzen naar artikel 42 van de wet van 1 augustus 1985.

Dat artikel voorziet in een speciale vergoeding van 750 000 frank voor de morele schade die is geleden door de personen vermeld in § 2 die hun dienst definitief moeten opgeven wegens fysieke ongeschiktheid, of die wordt geleden door hun rechthebbenden, in geval van overlijden.

Die schadevergoeding moet worden uitgekeerd wanneer de schade het gevolg is van feiten die als een opzettelijke gewelddaad kunnen worden gecatalogeerd, of wanneer ze voortvloeit uit de redding van personen van wie het leven in gevaar was.

Indien er sprake is van overlijden of van blijvende invaliditeit ten gevolge van vrijwillige hulpverlening aan slachtoffers van opzettelijke gewelddaden, is reeds in een schadevergoeding voorzien.

Ten slotte wordt de interventie van de Commissie voor hulp aan slachtoffers van opzettelijke gewelddaden volkomen gewijzigd door voorliggend wetsvoorstel. De commissie zou dan ook geld uitkeren aan slachtoffers, zonder dat ergens sprake is van een strafrechtelijke daad.

De rode draad voor vergoeding door de commissie is precies het strafrechtelijk karakter.

De minister suggereert het wetsvoorstel te laten bestuderen door een grondwetspecialist ten einde uitsluitend te krijgen over de bevoegdheid van Justitie.

d'une faute, le sauveteur sera invité par la commission d'indemnisation à faire préalablement établir judiciairement l'existence de la faute. Si l'État indemnise avant l'issue de l'instance judiciaire, il sera évidemment subrogé de plein droit à l'encontre du fautif suivant l'article 38.

2. Point de vue du ministre

2.1. *Compétence du ministre de la Justice et du ministre de l'Intérieur*

La compétence du ministre de la Justice pour indemniser les personnes qui accomplissent des actes de courage peut être mise en question.

Le ministre renvoie aux auditions.

En premier lieu, l'élément intentionnel fait défaut dans la proposition de loi à l'examen. Or, l'intention est la base fondamentale pour l'intervention de la commission d'aide aux victimes d'actes de violence intentionnels.

La notion de «victime» n'est pas utilisée au sens usuel qui lui est donné dans les milieux judiciaires.

De plus, on peut se référer à l'article 42 de la loi du 1er août 1985.

Cet article prévoit une indemnité spéciale de 750 000 francs pour dommages moraux aux personnes visées au § 2 qui sont contraintes de quitter définitivement le service pour inaptitude physique, ou, en cas de décès, à leurs ayants droit.

Cette indemnité est due lorsque le dommage résulte de faits constitutifs d'acte intentionnel de violence, ou lorsque le dommage résulte du sauvetage de personnes dont la vie était en danger.

S'il est question de décès ou d'invalidité permanente à la suite d'une aide bénévole apportée à des victimes d'actes de violence intentionnels, une indemnisation est déjà prévue.

Enfin, l'intervention de la Commission d'aide aux victimes d'actes de violence intentionnels est totalement modifiée par la proposition de loi à l'examen. La commission devrait dès lors distribuer des fonds aux victimes sans qu'il soit nulle part question d'un acte passible de poursuites pénales.

Le fil rouge de l'indemnisation par la commission est précisément le caractère pénal.

Le ministre suggère de faire étudier la proposition de loi par un constitutionnaliste afin de donner une réponse à propos de la compétence de la Justice.

Een lid stipt aan dat deze bedenkingen reeds werden geuit.

Artikel 42 betreft niet het geval bedoeld in het wetsvoorstel.

De speciale schadevergoeding waarvan sprake is in dat artikel, wordt inderdaad toegekend aan de personen vermeld in § 2, meer bepaald:

- de personen vermeld in artikel 11 van de wet van 2 december 1957 op de rijkswacht;
- de leden van de gemeentepolitie;
- de leden van de buitendiensten van de afdeling «Staatsveiligheid», bij het bestuur voor de Staatsveiligheid van het ministerie van Justitie;
- de personeelsleden van de strijdkrachten en de burgerlijke personeelsleden van het ministerie van Landsverdediging;
- de officieren en leden van de gerechtelijke politie bij de parketten;
- de leden van de diensten voor burgerbescherming;
- de leden van de brandweerdiensten van de gemeenten, agglomeraties, federaties van gemeenten en intercommunale verenigingen;
- de leden van de buitendiensten van het bestuur der strafinrichtingen.

Artikel 42 heeft alleen betrekking op niet-occasionele vrijwillige hulpverleners.

Het wetsvoorstel heeft betrekking op occasionele hulpverleners.

De referentie aan artikel 42, waar het om beroeps-vrijwilligers gaat, is irrelevant.

Verder ziet spreker er geen graten in de bevoegdheid van het ministerie van Binnenlandse Zaken te laten spelen indien er geen fout is. In de gevallen die het voorstel beoogt, gaat het om een redding in situaties waarvoor niemand verantwoordelijk kan worden gesteld.

De voorgestelde artikelen 43^{quater} tot 43^{septies} (zie amendement nr. 4) maken een duidelijk onderscheid tussen daden van moed zonder dat er sprake kan zijn van een schuld waardoor iemand aansprakelijk kan worden gesteld en de daden van moed die wel degelijk hun oorsprong vinden in een schuld.

Het lijkt verkieslijk dezelfde commissie te laten tussenkomen voor slachtoffers van daden van moed en slachtoffers van opzettelijke gewelddaden.

De commissie zal dan nagaan of iemand al dan niet aansprakelijk kan worden gesteld.

De bedoeling is aan de procedure van uit de wet van 1 augustus 1985 zo weinig mogelijk wijzigingen aan te brengen.

Un membre souligne que ces observations ont déjà été émises.

L'article 42 ne concerne pas le cas visé dans la proposition de loi.

L'indemnité spéciale prévue dans cet article est en effet octroyée aux personnes visées au § 2, notamment:

- aux personnes visées à l'article 11 de la loi du 2 décembre 1957 sur la gendarmerie;
- aux membres des polices communales;
- aux membres des services extérieurs de la section «Sûreté de l'État», de l'administration de la Sûreté publique du ministère de la Justice;
- aux membres du personnel des forces armées et aux agents civils du ministère de la Défense nationale;
- aux officiers et agents judiciaires près les parquets;
- aux membres des services de la protection civile;
- aux membres des services d'incendie des communes, des agglomérations, des fédérations de communes et des associations intercommunales;
- aux membres des services extérieurs de l'administration des établissements pénitentiaires.

L'article 42 ne vise que les sauveteurs bénévoles non occasionnels.

La proposition de loi vise les sauveteurs occasionnels.

La référence à l'article 42 où il s'agit de bénévoles professionnels n'est absolument pas pertinente.

De plus, l'intervenant ne voit aucune objection à ce que l'on fasse jouer les compétences du ministère de l'Intérieur s'il n'y a pas eu faute. Dans les cas visés par la proposition, il s'agit d'un sauvetage dans des situations dont personne ne peut être tenu pour responsable.

Les articles 43^{quater} à 43^{septies} proposés (voir l'amendement n° 4) établissent une nette distinction entre les actes de courage sans qu'il puisse être question d'une faute imputable à la responsabilité de quiconque et les actes de courage qui tirent leur origine d'une faute commise.

Il semble préférable de laisser intervenir la même commission pour les victimes d'actes de courage et les victimes d'actes de violence intentionnels.

La commission vérifiera si quelqu'un peut être qualifié de responsable.

L'objectif est d'apporter le moins de changements possible à la procédure prévue dans la loi du 1er août 1985.

Een beroep op een grondwetspecialist lijkt niet noodzakelijk. De hulp aan slachtoffers van daden van moed heeft slecht een gering financieel impact.

Een lid gaat akkoord met het principe vervat in het wetsvoorstel. Er moet enkel worden uitgemaakt onder wiens bevoegdheid de vergoeding valt: Justitie of Binnenlandse Zaken?

Wat is de precieze intentie van de regering om de middelen te vinden om aan de bekommernis van het wetsvoorstel tegemoet te komen?

Indien Justitie niet wenst tussen te komen, welk is dan daarvoor de precieze reden? Is dit omdat de sommen toegekend door de commissie worden geput uit veroordelingen of omdat de tegemoetkoming van de commissie gebaseerd is op strafrechtelijke aansprakelijkheid?

De minister acht het raadzaam contact op te nemen met het kabinet Binnenlandse Zaken. Ook de wet van 1 augustus 1985 is reeds het resultaat van een compromis. Reeds toen werd de bevoegdheid van Justitie in vraag gesteld. Uiteindelijk werd Justitie bevoegd geacht omdat het fonds wordt gespijsd via veroordelingen.

Naar aanleiding van deze discussie, nam de indier van het wetsvoorstel contact op met de minister van Binnenlandse Zaken, die als volgt stelt:

«Met aandacht heb ik kennis genomen van het voorstel om in hoofdstuk III van de wet het 1 augustus 1985 houdende fiscale en andere maatregelen een afdeling *IIIbis* in te voegen met betrekking tot de slachtoffers van daden van moed. Volgens artikel 43^{quater} mag er een schadevergoeding worden toegekend, zelfs wanneer er geen opzettelijke gewelddaad aan de oorzaak ligt van de situatie die aanleiding gaf tot de daad van moed.

Ik ben van oordeel dat deze materie tot de bevoegdheid van de minister van Justitie behoort. De verplichting die voor iedereen geldt inzake de bijstand aan een persoon in gevaar, tenzij men zelf een ernstig risico loopt, wordt inderdaad geregeld bij de artikelen 422bis en 422ter van het Strafwetboek.

Daarenboven werd bij de wet van 1 augustus 1985 het Fonds voor hulp aan slachtoffers van opzettelijke gewelddaden ingeschreven op de begroting van het ministerie van Justitie. De Commissie voor hulp aan slachtoffers van opzettelijke gewelddaden beoordeelt zelf de schade die voor de toekenning van hulp in aanmerking kan worden genomen.

De wet van 17 februari 1997 (*Belgisch Staatsblad* van 11 september 1997) tot wijziging van de artikelen 30 en 34 van de wet van 1 augustus 1985 voorziet niet in een vertegenwoordiger van het ministerie van Binnenlandse Zaken in de kamers van die commissie.»

Il ne semble pas nécessaire d'avoir recours à un constitutionnaliste. L'aide aux victimes d'actes de courage n'a qu'un faible impact financier.

Un membre marque son accord sur le principe de la proposition de loi. Il faut simplement savoir qui est compétent pour l'indemnisation: la Justice ou l'Intérieur?

Quelle est l'intention précise du gouvernement pour trouver les moyens nécessaires pour rencontrer les préoccupations de la proposition de loi?

Si la Justice ne souhaite pas intervenir, quelle en est la raison précise? Est-ce parce que les sommes accordées par la commission proviennent de condamnations ou parce que l'intervention de la commission est basée sur la responsabilité pénale?

Le ministre estime qu'il est à conseiller de prendre contact avec le cabinet de l'Intérieur. La loi du 1er août 1985 est déjà le résultat d'un compromis. À l'époque déjà, la compétence du ministre de la Justice a été mise en question. Finalement, la Justice a été déclarée compétente parce que le fonds est alimenté par des condamnations.

À la suite de cette discussion, l'auteur de la proposition de loi a contacté le ministre de l'Intérieur qui a répondu comme suit:

«La proposition d'insérer dans le chapitre III de la loi du 1er août 1985 portant des mesures fiscales et autres, une section *IIIbis* portant sur les victimes d'actes de courage a retenu toute mon attention. Selon l'article 43^{quater} une indemnité peut être accordée même si la situation ayant suscité l'acte de courage ne trouve pas son origine dans un acte intentionnel de violence.

J'estime que la matière ressort de la compétence du ministre de la Justice. En effet, l'obligation pour toute personne de porter aide à autrui en cas de danger, sauf risque grave pour soi-même, ressort des articles 422bis et 422ter du Code pénal.

En plus, la loi du 1er août 1985 institue le Fonds pour l'aide aux victimes d'actes intentionnels de violence au budget du ministère de la Justice. La Commission pour l'aide aux victimes d'actes intentionnels de violence évalue elle-même le préjudice qui peut être pris en considération pour l'octroi de l'aide.

La loi du 17 février 1997 (*Moniteur belge* du 11 septembre 1997) modifiant les articles 30 et 34 de la loi du 1er août 1985 ne prévoit aucun représentant du ministère de l'Intérieur dans les chambres de cette commission.»

2.2. Bevoegdheid van de gemeenschappen

De minister wijst op een mogelijk bijkomend communautair probleem. Hij verwijst terzake naar de samenwerkingsakkoorden in verband met slachtofferzorg.

Alles wat hulp aan slachtoffers betreft, wordt althans van Vlaamse zijde beschouwd als een bevoegdheid van de Vlaamse regering.

Justitie is enkel bevoegd voor slachtofferonthaal op hoven en rechtbanken.

Langs Franstalige zijde is er geen duidelijkheid.

Een lid meent dat dit nieuw bevoegdheidsconflict weinig steek houdt. Wat dan met artikel 42 van de wet van 1 augustus 1985, waarnaar de regering heeft verwezen? Hoe valt dit dan te rijmen met de bevoegdheid op grond van de samenwerkingsakkoorden?

De minister antwoordt dat de Commissie voor hulp aan slachtoffers van opzettelijke gewelddaden een onafhankelijk administratief rechtscollege is. Het fonds is enkel ingeschreven op de begroting van Justitie.

Een lid leidt hieruit af dat het systeem van 1985 dient te worden behouden. Zijn voorstel wijzigt de concepties en de economie van de wet van 1 augustus 1985 absoluut niet. Het wetsvoorstel strekt er enkel toe dit systeem toe te passen op enkele bijkomende gevallen.

3. Onderzoek van het amendement nr. 8

3.1. De voorgestelde vergoedingsregeling

Naar aanleiding van de opmerkingen van de minister, dient de heer Monfils het amendement nr. 8 (Stuk Senaat, nr. 2-326/3) in, luidende:

«Dit artikel vervangen als volgt:

In de wet van 1 augustus 1985 houdende fiscale en andere bepalingen worden de volgende wijzigingen aangebracht:

A) In het opschrift van afdeling 3 van hoofdstuk III worden de woorden «vrijwillige hulpverleners» vervangen door de woorden «vrijwillige of toevallige hulpverleners».

B) Artikel 42, § 2, wordt aangevuld met een 9°, luidende:

«9° aan de toevallige hulpverleners, dat wil zeggen eenieder die buiten de uitoefening van een beroepsactiviteit die verband houdt met de veiligheid en buiten welke medewerking ook aan enige vereniging die is opgericht met het doel bijstand en hulp te verlenen aan derden, een daad stelt om personen te redden van wie het leven in gevaar is.»

2.2. Compétence des communautés

Le ministre attire l'attention sur un éventuel problème communautaire supplémentaire. Il se réfère à cet égard aux accords de coopération en matière d'aide aux victimes.

Tout ce qui concerne l'aide aux victimes, du moins côté flamand, est considéré comme une compétence relevant du gouvernement flamand.

La Justice n'est compétente que pour l'accueil des victimes dans les cours et tribunaux.

Côté francophone, c'est l'obscurité.

Un membre estime que ce nouveau conflit de compétences ne tient pas debout. Qu'en est-il alors de l'article 42 de la loi du 1er août 1985 auquel le gouvernement s'est référé? Comment concilier ceci avec la compétence sur la base des accords de coopération?

Le ministre répond que la Commission d'aide aux victimes d'actes de violence intentionnels est une juridiction administrative indépendante. Le fonds est uniquement inscrit au budget de la Justice.

L'auteur de la proposition en déduit que le système de 1985 doit être maintenu. Son texte ne modifie absolument pas les conceptions et l'économie de la loi du 1er août 1985. La proposition de loi vise simplement à appliquer ce système à quelques cas supplémentaires.

3. Examen de l'amendement n° 8

3.1. Le régime d'indemnisation proposé

À la suite des observations du ministre, M. Monfils propose l'amendement n° 8 (doc. Sénat, n° 2-326/3), qui est rédigé comme suit:

«Remplacer cet article par ce qui suit:

À la loi du 1er août 1985 portant des mesures fiscales et autres, les modifications suivantes sont apportées:

A) Dans l'intitulé de la section 3 du chapitre III, les mots «ou occasionnels» sont insérés après les mots «secouristes volontaires».

B) L'article 42, § 2, est complété par un 9°, libellé comme suit:

«9° aux sauveteurs occasionnels, c'est-à-dire à quiconque, en dehors de l'exercice d'une activité professionnelle liée au domaine de la sécurité et en dehors de toute participation à une association quelconque structurée en vue de porter assistance et secours à des tiers, accomplit un acte de sauvetage de personnes dont la vie était en danger.»

C) Artikel 42 wordt aangevuld met een § 4bis, luidende:

«§ 4bis. Voor de in § 2, 9°, bedoelde toevallige hulpverleners wordt de bijzondere vergoeding beperkt tot een bedrag van 2 500 000 frank. Die vergoeding vergoedt de schade bedoeld in artikel 32, § 1. Is het slachtoffer overleden aan de gevolgen van zijn reddende daad, dan zijn de rechthebbenden van het slachtoffer de echtgenoot of, wanneer die er niet is, de familieleden ten laste van het slachtoffer. De rechthebbenden kunnen, binnen die perken van 2 500 000 frank, de in artikel 32, § 2, bedoelde schadevergoeding verkrijgen.»

Verantwoording

De wet van 18 februari 1997 voorziet in een uitbreiding van de vergoedingsregeling waarin de wet van 1 augustus 1985 voorzag ten behoeve van sommige slachtoffers.

Artikel 11 van de wet van 1997 heeft de vergoeding immers uitgebreid tot de gevallen «waarin de schade het gevolg is van de redding van personen van wie het leven in gevaar is». Die uitbreiding was nodig omdat er behoefte was aan een wettelijke compensatie voor de bepaling die zegt dat elke burger zijn medeburgers moet te hulp komen.

Uit de woorden van de toenmalige regering die het initiatief tot die uitbreiding heeft genomen, blijkt duidelijk dat de nieuwe schadevergoeding bedoeld was voor reddingen die los staan van elke opzettelijke gewelddaad. Het voorbeeld dat ter ondersteuning van het regeringsinitiatief is gebruikt (de brand waarvan niet kan worden uitgemaakt of hij te wijten is aan toeval of kwaad opzet) is in dit verband veelzeggend.

Derhalve is het billijk dat de schade die de redder zelf oploopt ten gevolge van zijn reddende daad, in beginsel vergoed wordt. Vandaar de noodzaak om dit principe uit te breiden tot de toevallige hulpverleners, aangezien thans enkel de vrijwillige hulpverleners (brandweerlui, civiele bescherming, Rode-Kruis) aanspraak kunnen maken op vergoeding.

Bovendien lijkt het eveneens billijk de schadevergoedingsbedragen voor de toevallige hulpverleners te verhogen, waarbij een bovengrens van 2 500 000 frank geldt, net als voor de slachtoffers van opzettelijke gewelddaden en waarbij voor hen niet alleen de morele schade maar elke vorm van geleden schade in aanmerking wordt genomen. Objectief beschouwd is dit verschil in behandeling verantwoord: het gaat immers om redders die alleen, zonder enige begeleiding en onvoorbereid hun daad hebben gesteld. In tegenstelling tot de vrijwillige hulpverleners die gewoonlijk goed omringd en degelijk voorbereid zijn op de risico's, kan de toevallige hulpverlener niet

C) L'article 42 est complété par un § 4bis, libellé comme suit:

«§ 4bis. Pour les sauveteurs occasionnels visés au § 2, 9°, l'indemnité spéciale est limitée à un montant de 2 500 000 francs. Cette indemnité répare le préjudice tel que visé à l'article 32, § 1er. Si la victime est décédée des suites de son acte de sauvetage, ses ayants droit sont le conjoint ou, à défaut, les membres de la famille qui étaient à sa charge. Les ayants droit peuvent, dans la même limite de 2 500 000 francs, obtenir réparation de leur préjudice tel que visé à l'article 32, § 2.»

Justification

La loi du 18 février 1997 a procédé à une extension du système d'indemnisation organisé par la loi du 1er août 1985 en faveur de certaines victimes.

L'article 11 de la loi de 1997 a en effet étendu l'indemnisation aux cas dans lesquels «le dommage résulte du sauvetage de personnes dont la vie était en danger». La justification de cette extension résidait dans la nécessité de créer une compensation légale à la disposition légale qui prévoit que tout citoyen doit venir en aide à ses concitoyens.

Les termes utilisés par le gouvernement de l'époque, à qui était due l'initiative de l'extension, révèlent clairement que la nouvelle indemnisation était envisagée en cas d'acte de sauvetage indépendamment de tout acte intentionnel de violence. L'exemple utilisé à l'appui de l'initiative gouvernementale (l'incendie dont on ne peut déterminer l'origine accidentelle ou malveillante) est, à cet égard, très révélateur.

Dès lors, il apparaît équitable que tous les actes de sauvetage, s'ils entraînent un préjudice pour le sauveur lui-même, soient indemnisés dans leur principe. D'où la nécessité d'étendre ce principe aux sauveteurs occasionnels puisque, actuellement, seuls les sauveteurs volontaires (pompiers, protection civile, Croix-Rouge, ...) peuvent faire valoir leur droit à l'indemnisation.

Par ailleurs, il paraît également équitable d'accroître les montants d'indemnisation des sauveteurs occasionnels en prévoyant en leur faveur le plafond de 2 500 000 francs retenu pour les victimes d'actes intentionnels de violence et en requérant à leur profit non seulement le préjudice moral mais toute forme de préjudice subi. Cette différence de traitement est suffisamment objectivée par la circonstance qu'il s'agit de sauveteurs isolés, non encadrés et non préparés à l'acte qu'ils ont accompli. Contrairement aux sauveteurs volontaires, généralement bien encadrés et bien préparés aux risques, le sauveteur occasionnel ne pourra compter sur les mêmes structures pour mini-

rekenen op dezelfde structuren om de geleden schade te beperken en hem een minimale psychologische, sociale en financiële opvang te garanderen.

Amendement nr. 8 is gesteund op een bestaand wettelijk systeem. Er wordt alleen één categorie toegevoegd aan de personen die een vergoeding kunnen krijgen, overeenkomstig artikel 42.

Bovendien worden de schadevergoedingsbedragen voor de toevallige hulpverleners verhoogd. De wet wordt geenszins gewijzigd.

Het verwijt van ongrondwettelijkheid is niet meer aan de orde, wegens de nieuwe basis van amendement nr. 8. Het lijkt hem niet meer nodig naar de Raad van State te gaan. Het gaat hier om een uitbreiding van artikel 42, dat ressorteert onder de federale bevoegdheid.

3.2. Standpunt van de minister

De minister kan zich aansluiten bij het door amendement nr. 8 voorgestelde systeem.

Er is een enkele contradictie met betrekking tot de bedragen. Voor de vrijwillige hulpverleners wordt bepaald dat zij een bijzondere vergoeding ontvangen van 2 500 000 frank. Voor de vrijwillige hulpverlener maakt de wet gewag van 750 000 frank geïndexeerd. Misschien zou het opportuun zijn ook voor hen in te schrijven dat dit 2 500 000 frank bedraagt.

Wat punt *c*) betreft, moet de verwijzing naar artikel 32 worden verduidelijkt.

Artikel 42 kan immers enkel worden ingeroepen indien een vrijwillige hulpverlener een volledige permanente arbeidsongeschiktheid heeft opgelopen. Een toevallige hulpverlener zou daarentegen kunnen worden vergoed op een ruimere basis. Volgens artikel 32 is immers geen volledige en permanente arbeidsongeschiktheid vereist. Wordt hier geen discriminatie ingebouwd?

Een lid antwoordt, wat het bedrag betreft, dat er geen andere oplossing bestaat. Men vertrekt immers van het huidige bedrag, wat betekent 2 500 000 frank. Actualisering is noodzakelijk. Men kan onmogelijk in een wet van 2001 inschrijven dat het bedrag 750 000 frank bedraagt, geïndexeerd vanaf 1985. De essentie is echter dat het wel degelijk om hetzelfde bedrag gaat.

Wat het gemaakte onderscheid tussen vrijwillige en toevallige hulpverleners betreft, verduidelijkt de indiener dat dit wel degelijk is gewild. Er is immers ook een verschil tussen de situatie van een vrijwillige en van een toevallige hulpverlener. Een toevallige hulpverlener wordt niet gedekt door enige verzekering. Het gaat dus om verschillende categorieën. De minister behoudt echter de vrijheid al dan niet tegemoet te komen. Het bedrag is beperkt tot 2 500 000

miser son dommage en lui garantissant un minimum de prises en charge psychologique, sociale et financière.

L'amendement n° 8 est basé sur un système légal existant. Il ne fait qu'ajouter une catégorie aux personnes susceptibles d'obtenir une indemnité en application de l'article 42.

De plus, les montants des indemnisations pour les sauveteurs occasionnels sont augmentés. La loi n'est absolument pas modifiée.

Le grief d'inconstitutionnalité ne joue plus compte tenu de la nouvelle base proposée par l'amendement n° 8. Il ne lui paraît plus nécessaire de consulter le Conseil d'État. Il s'agit ici d'une extension de l'article 42 qui relève des compétences fédérales.

3.2. Point de vue du ministre

Le ministre peut se rallier au système proposé par l'amendement n° 8.

Il y a seulement une contradiction en ce qui concerne les montants. Pour les sauveteurs bénévoles est prévue une indemnité spéciale de 2 500 000 francs. La loi prévoit quant à elle pour le sauveteur bénévole 750 000 francs indexés. Peut-être serait-il opportun de prévoir ce montant de 2 500 000 francs également pour eux.

En ce qui concerne la lettre *c*), il faut préciser la référence à l'article 32.

L'article 42 ne peut en effet être invoqué que si un sauveteur bénévole est atteint d'une incapacité de travail complète et permanente. Un sauveteur occasionnel par contre pourrait être indemnisé sur une base plus large. D'après l'article 32, une incapacité de travail complète et permanente n'est pas requise. Ne crée-t-on pas ici une discrimination?

Un membre répond qu'en ce qui concerne le montant, il n'y a pas d'autre solution. On part en effet du montant actuel, soit 2 500 000 francs. Il est nécessaire de l'actualiser. On peut difficilement inscrire dans une loi de 2001 que le montant s'élève à 750 000 francs, indexés depuis 1985. L'essentiel est toutefois qu'il s'agit bien du même montant.

En ce qui concerne la distinction faite entre sauveteurs bénévoles et occasionnels, l'auteur de l'amendement précise que c'est voulu. Il y a en effet aussi une différence entre la situation d'un sauveteur bénévole et celle d'un sauveteur occasionnel. Un sauveteur occasionnel n'est pas couvert par la moindre assurance. Il s'agit donc de catégories différentes. Le ministre conserve cependant la liberté d'intervenir ou non. Le montant est limité à 2 500 000 francs. Mais le

frank, maar de minister kan een hele reeks elementen in aanmerking nemen voor de vergoeding. De wet somt enkel de punten op waarvoor hij kan tegemoetkomen, zonder hem daartoe enigszins te verplichten.

Op verzoek van een lid verduidelijkt hij dat ook het bedrag van 2 500 000 frank gekoppeld is aan het indexcijfer der consumptieprijzen. Dit kan eventueel uitdrukkelijk worden vermeld in § 4*bis* (zie artikel 42, § 1, laatste lid).

De heer Monfils dient daartoe amendement nr. 15 in (Stuk Senaat, nr. 2-326/4).

4. Onderzoek van de amendementen nrs. 9 tot 14

Mevrouw De Schamphelaere dient de amendementen nrs. 9 tot 14 in, die een ander systeem voor schadeloosstelling invoeren en het voorstel vervangen.

De bedoeling is de schadevergoeding voor slachtoffers van daden van moed uit de justitiële sfeer te houden.

Het amendement nr. 10 luidt als volgt:

«Het voorgestelde artikel 43*bis* vervangen door de volgende bepaling:

«Art. 43*bis*. — § 1. Er wordt een bijzonder Fonds tot hulp van de Staat aan vrijwillige hulpverleners bij daden van moed opgericht bij de begroting van het ministerie van Binnenlandse Zaken.

§ 2. De financiering van het in § 1 bedoelde Fonds gebeurt uit de algemene middelen van het ministerie van Binnenlandse Zaken op basis van een door de Koning uit te werken regeling.»

Het verdient de voorkeur het fonds op te richten bij het ministerie van Binnenlandse Zaken. Het is immers dit ministerie — en meer bepaald de dienst Protocol — dat de lijst van daden van moed bijhoudt en dat zich met de problematiek van de daden van moed inlaat.

Bovendien kan het opzet van deze regeling zich moeilijk aansluiten bij de logica van de hulp van de Staat aan slachtoffers van opzettelijke gewelddaden. Deze hulp situeert zich in een justitiële logica, hetgeen vaak op zichzelf aanleiding kan geven tot complexe procedures. Bovendien is het aantal toepassingsgevallen in strafzaken veel hoger.

De extra-justitiële logica, en het beperkt aantal toepassingsgevallen maakt dat hier een eenvoudige en efficiënte procedure bij de minister van Binnenlandse Zaken te verantwoorden is. Dit zal geenszins de creatie van grote diensten vereisen, noch een onaanvaardbare belasting van Binnenlandse Zaken met zich brengen. Een snelle uitkering van de hulp staat centraal.

ministre peut prendre toute une série d'éléments en compte pour l'indemnisation. La loi énumère uniquement les points pour lesquels il peut intervenir, sans toutefois l'y obliger.

À la demande d'un autre membre, il précise que le montant de 2 500 000 francs est également lié à l'indice des prix à la consommation. Ceci pourrait éventuellement être précisé au § 4*bis* (voir l'article 42, § 1er, dernier alinéa).

À cet effet, M. Monfils dépose l'amendement n° 15 (doc. Sénat, n° 2-326/4).

4. Examen des amendements n°s 9 à 14

Mme De Schamphelaere dépose les amendements n°s 9 à 14 qui visent à instaurer un autre système d'indemnisation et à remplacer la proposition.

L'objectif est de soustraire l'indemnisation des victimes d'actes de courage à la sphère judiciaire.

L'amendement n° 10 est rédigé comme suit:

«Remplacer l'article 43*bis*, proposé, par la disposition suivante:

«Art. 43*bis*. — § 1er. Il est créé un Fonds spécial d'aide de l'État aux sauveteurs bénévoles auteurs d'actes de courage; ce Fonds émerge au budget du ministère de l'Intérieur.

§ 2. Le Fonds visé au § 1er est financé sur les moyens généraux du ministère de l'Intérieur, sur la base d'un régime à élaborer par le Roi.»

Il est préférable de créer un fonds au sein du ministère de l'Intérieur. C'est en effet ce ministère — et plus précisément le service du Protocole — qui tient à jour la liste des actes de courage et qui s'occupe de cette question.

De plus, l'économie de ce régime est difficilement conciliable avec la logique de l'aide versée par l'État aux victimes d'actes intentionnels de violence. Cette aide s'inscrit dans une logique judiciaire, ce qui peut souvent donner lieu à des procédures complexes. De plus, le nombre de cas d'application dans les affaires pénales est nettement plus élevé.

Compte tenu de la logique extrajudiciaire et du nombre limité de cas d'application, il se justifie en l'espèce d'opter pour une procédure simple et efficace auprès du ministre de l'Intérieur. La mise en œuvre de ce régime ne nécessitera pas la création de services importants et ne constituera pas davantage une charge inacceptable pour le département de l'Intérieur. L'objectif central est un versement rapide de l'aide.

De financiering van het hier bedoelde fonds gebeurt niet via bijzondere bijdragen naar aanleiding van strafrechtelijke veroordelingen zoals bedoeld in artikel 29 van deze wet, maar wel via de algemene middelen van Binnenlandse Zaken. Ook dit principe strookt beter met de logica van huidig voorstel. De jaarlijkse kost is eerder beperkt.

Ten slotte is het niet de bedoeling de complexe procedure van afdeling II en III over te nemen maar een eenvoudige procedure in te voeren die tot een snelle schadeloosstelling van de vrijwillige hulpverlener kan leiden. Er staat niet in de wet dat bepaalde aspecten van de regelgeving rond de vergoeding van slachtoffers van opzettelijke gewelddaden gelijklopend kunnen zijn met huidige regelgeving. Voor zover zij worden overgenomen, moeten zij worden herhaald in deze afdeling. Dit komt de leesbaarheid van de tekst ten goede.

Een lid verwijst naar het standpunt van de minister van Binnenlandse Zaken (*cf. supra*). Er is een duidelijk onderscheid tussen het bijhouden van een lijst van daden van moed en de schadeloosstelling ervan.

Indien men opteert voor het in het amendement voorgestelde systeem, moet alles vanaf nul herbeginnen.

Spreker kan zich niet vinden in zulke ingewikkelde procedure. Hij verklaart zich voorstander om de mogelijkheid in te laten schadeloos te laten stellen indien men slachtoffer is van een daad van moed. Men moet hier echter geen «recht» van maken. De minister moet appreciatieruimte hebben bij de behandeling van de ingediende dossiers.

De indiener van de amendementen stipt aan dat het helemaal niet de bedoeling is een zwaardere procedure te creëren. Ook het voorstel van de heer Monfils zal op problemen stuiten wegens de huidige werking van de administratie.

Bovendien is het onjuist dat de amendementen nrs. 9 tot 14 een recht inbouwen op schadeloosstelling. De aanvraag is zeer eenvoudig. De minister kent de hulp toe. Het oordeel blijft bij de minister.

IV. Stemmingen

Het amendement nr. 8 en het subamendement nr. 15 worden aangenomen met 9 stemmen bij 1 onthouding.

De amendementen nrs. 1 tot 7 zijn zonder voorwerp.

De amendementen nrs. 9 tot 14, die een ander systeem beogen, zijn zonder voorwerp.

Artikel 1 wordt eenparig aangenomen door de 9 aanwezige leden.

Le fonds en question n'est pas alimenté par les contributions spéciales versées dans le cadre des condamnations pénales telles que visées à l'article 29 de la présente loi, mais il est financé sur les moyens généraux du ministère de l'Intérieur. Ce principe est lui aussi plus conforme à la logique de la présente proposition. De plus, le coût annuel est assez limité.

Enfin, l'auteur de l'amendement entend souligner que le but n'est pas de reprendre la procédure complexe des sections II et III, mais que son propos est au contraire d'introduire une procédure simple pouvant conduire à une indemnisation rapide du sauveteur bénévole. Il n'empêche que certains aspects de la réglementation relative à l'indemnisation des victimes d'actes intentionnels de violence peuvent être analogues au présent régime. Dans la mesure où ces aspects ont été repris, l'auteur estime qu'il convient de les répéter dans cette section. Ce sera tout bénéfique pour la lisibilité et la clarté du texte.

Un membre se réfère au point de vue du ministre de l'Intérieur (voir plus haut). Il y a une nette distinction entre la tenue d'une liste d'actes de courage et leur indemnisation.

Si l'on opte pour le système proposé par l'amendement, il faut tout reprendre à zéro.

L'intervenant ne s'y retrouve pas dans une procédure aussi compliquée. Il se déclare partisan d'insérer la possibilité de se faire indemniser si l'on est victime d'un acte de courage. Il ne faut toutefois pas en faire un «droit». Le ministre doit avoir une marge d'appréciation suffisante lors de l'examen des dossiers.

L'auteur des amendements souligne que son intention n'est absolument pas d'alourdir la procédure. La proposition de M. Monfils se heurtera à des problèmes en raison du fonctionnement actuel de l'administration.

En outre, il est inexact que les amendements n°s 9 à 14 instaurent un droit à l'indemnisation. La demande est très simple à introduire. Le ministre octroie l'aide. L'appréciation reste du ressort du ministre.

IV. Votes

L'amendement n° 8 et le sous-amendement n° 15 sont adoptés par 9 voix et 1 abstention.

Les amendements n°s 1 à 7 sont sans objet.

Les amendements n°s 9 à 14, qui visent à instaurer un autre système, sont sans objet.

L'article 1er est adopté à l'unanimité par les 9 membres présents.

Het geamendeerde artikel 2 wordt aangenomen met 8 stemmen bij 1 onthouding.

Het geamendeerde wetsvoorstel in zijn geheel wordt eenparig aangenomen door de 9 aanwezige leden.

Dit verslag is goedgekeurd met 7 stemmen bij 1 onthouding.

De rapporteur,

Jean-François ISTASSE.

De voorzitter,

Josy DUBIÉ.

L'article 2, tel qu'il a été amendé, est adopté par 8 voix et 1 abstention.

L'ensemble de la proposition de loi ainsi amendée a été adopté à l'unanimité des 9 membres présents.

Le présent rapport a été approuvé par 7 voix et 1 abstention.

Le rapporteur,

Jean-François ISTASSE.

Le président,

Josy DUBIÉ.